

Bundesministerium
des Innern

Bundesamt
für Migration
und Flüchtlinge

Witamy w Niemczech

Informacje dla imigrantów

Niniejsza broszura została wydana w ramach działalności informacyjnej Federalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i udostępniona bezpłatnie. Nie mogą jej wykorzystywać dla celów propagandy wyborczej ani partie, ani kandydaci w wyborach, ani osoby pomagające podczas kampanii wyborczych. Dotyczy to wyborów do Parlamentu Europejskiego, Parlamentu Federalnego, parlamentów krajów związkowych, jak i wyborów komunalnych. Nadużyciem jest w szczególności rozpowszechnianie jej na imprezach wyborczych, stoiskach informacyjnych partii oraz dotaczanie, nadrukowywanie czy przyklejanie do niej informacji o partiach politycznych albo reklamy. Zabrania się także przekazywania ich osobom trzecim celem reklamy wyborczej. Niezależnie od tego, jak i w jakiej ilości niniejsza broszura dotarła do odbiorcy, nie może ona być wykorzystywana w żaden sposób (bez względu na czasowy związek z przyszłymi wyborami), który mógłby być zrozumiany jako opowiedzenie się rządu federalnego za daną grupą polityczną.

O broszurze

Planując Państwo przeprowadzić się do Niemiec, bądź przybyli Państwo do Republiki Federalnej niedawno, aby zamieszkać tu na stałe? Taki krok pociąga za sobą wiele zmian. Niniejsza broszura ma być przewodnikiem i dzięki podstawowym informacjom ma Państwu pomóc w integracji i w szybkim odnalezieniu się w nowej Ojczyźnie.

Na następnych stronach znajdą Państwo:

- ważne informacje dotyczące życia w Niemczech,
- przydatne numery telefonów, zalecaną literaturę i adresy kontaktowe,
- rady, które ułatwią codzienne życie.

Prawdopodobnie mają Państwo wiele pytań. Jak mogę znaleźć pracę? Gdzie mogę się lepiej nauczyć języka niemieckiego? Które dokumenty są ważne i gdzie moje dzieci mogą pójść do szkoły? Przy tych i innych pytaniach pomocne będą informacje zawarte na następnych stronach. Znajdą tu Państwo również porady, gdzie można się zwrócić ze szczegółowymi pytaniami, np. do pracowników doradztwa migracyjnego w okolicy. Wiele problemów można także rozwiązać, pytając o radę sąsiadów, kolegów z pracy lub przyjaciół.

Witamy w Niemczech – także w Internecie

Uzupełnienie do zagadnień poruszonych w niniejszej broszurze znajdą Państwo w wielojęzycznej witrynie internetowej Federalnego Urzędu ds. Migracji i Uchodźców pod adresem:

www.bamf.de/willkommen-in-deutschland.

Informacje dla późnych przesiedleńców

Jeżeli przybyli Państwo do Niemiec jako późni przesiedleńcy, to dalsze informacje znajdą Państwo w broszurze opracowanej specjalnie dla osób w Państwa sytuacji. Nosi ona tytuł: „Willkommen in Deutschland – zusätzliche Informationen für Spätaussiedler” (Witamy w Niemczech – dodatkowe informacje dla późnych przesiedleńców). Mogą ją Państwo zamówić w dziale wysyłki publikacji Rządu Federalnego (patrz: Impressum).

Przewodnik po broszurze

Potrzebują Państwo **wizy wjazdowej** do Niemiec?
Proszę czytać dalej na **stronie 8**

Chcą się Państwo **uczyć języka niemieckiego**?
Więcej na ten temat na **stronie 12**

Chcą Państwo wiedzieć, do jakiej **szkoły** może uczęszczać Państwa dziecko?
Więcej na ten temat na **stronie 72**

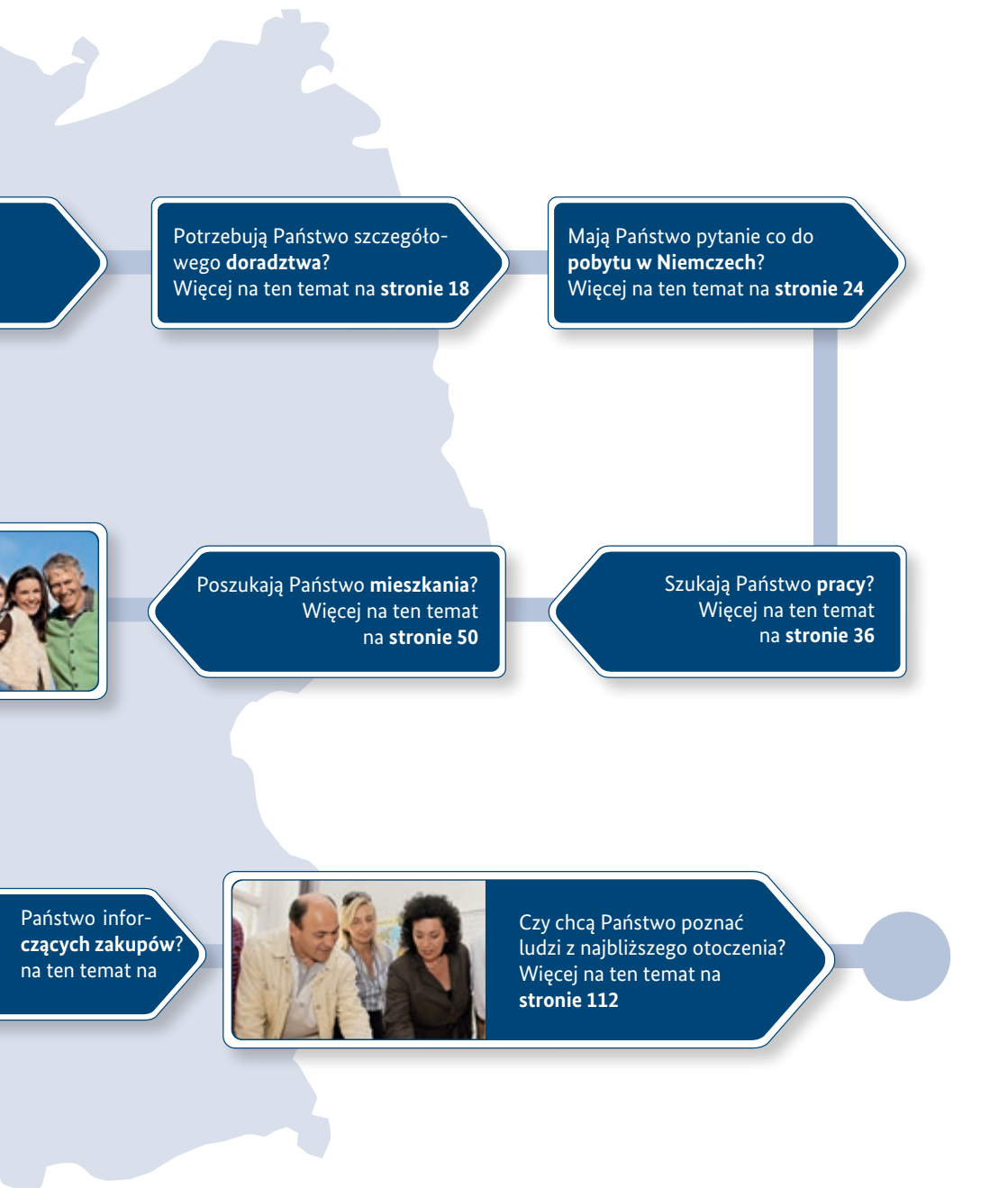
Oczekują Państwo **dziecka** i szukają porady?
Więcej na ten temat na **stronie 58**

Są Państwo **chorzy** i potrzebują pomocy?
Więcej na ten temat na **stronie 84**

Jakie **ubezpieczenia** są dla Państwa istotne?
Więcej na ten temat na **stronie 94**

Potrzebują macji **doty**?
Więcej na **stronie 106**

Potrzebują Państwo szczegóło-
wego **doradztwa**?
Więcej na ten temat na **stronie 18**

Mają Państwo pytanie co do
pobytu w Niemczech?
Więcej na ten temat na **stronie 24**

Poszukają Państwo **mieszkania**?
Więcej na ten temat
na **stronie 50**

Szukają Państwo **pracy**?
Więcej na ten temat
na **stronie 36**

Państwo infor-
mujących **zakupów**?
na ten temat na

Czy chcą Państwo poznać
ludzi z najbliższego otoczenia?
Więcej na ten temat na
stronie 112

Spis treści

I.	Wjazd do Niemiec	8
	1. Przepisy wjazdowe	8
	2. Informacje o łączeniu rodzin	10
II.	Nauka języka niemieckiego	12
	1. Kurs integracyjny: język i nie tylko	12
	2. Język niemiecki dla celów zawodowych	16
	3. Język niemiecki dla dzieci i młodzieży	17
III.	Informacje i doradztwo	18
	1. Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów	18
	2. Służby migracyjne dla młodzieży – doradztwo dla młodzieży imigranckiej	21
	3. Obsługa obywateli w Federalnym Urzędzie ds. Migracji i Uchodźców	22
	4. Internet jako źródło informacji	22
IV.	Pobyty i naturalizacja	24
	1. Osoby do kontaktu ws. prawa pobytu	24
	2. Informacje o prawie pobytu	26
	3. Niebieska Karta UE	30
	4. Naturalizacja	32
V.	Praca i zawód	36
	1. Uznawanie zagranicznych świadectw i dokumentów	37
	2. Doradztwo zawodowe, pośrednictwo miejsc pracy i nauki	39
	3. Dalsze doskonalenie zawodowe	43
	4. Zakładanie działalności gospodarczej i samozatrudnienie	44
	5. Prawo pracy: czas pracy, urlop i choroba	46
	6. Dochody i podatki	48

VI. Mieszkanie	50
1. Poszukiwanie mieszkania	50
2. Co po przeprowadzce?	52
3. Wsparcie państwa	53
4. Czynnosc i prawo najmu	54
VII. Dzieci i rodzina	58
1. Cięża i ochrona macierzyństwa	58
2. Urlop rodzicielski, zasiłek wychowawczy i zasiłek dla opiekunów	62
3. Dodatek i zasiłek na dziecko	65
4. Możliwości opieki nad dzieckiem	68
5. Konflikty, kryzys i przemoc w rodzinie	69
VIII. Szkoła, edukacja i studia	72
1. System szkolnictwa i rodzaje szkół w Niemczech	72
2. Wychowanie zawodowe	78
3. Studiowanie w Niemczech	80
4. Edukacja dorosłych	83
IX. Zdrowie i profilaktyka	84
1. Pomoc w razie chorób i wypadków	84
2. Badania profilaktyczne i szczepienia	87
3. Porady/informacje dot. HIV/AIDS, chorób przenoszonych drogą płciową (STI)	89
4. Doradztwo ws. narkomanii i uzależnień	91
5. Integracja osób niepełnosprawnych	92

X.	Banki i ubezpieczenia	94
	1. Transakcje pieniężne i środki płatnicze	94
	2. Ustawowe ubezpieczenia społeczne	96
	3. Ubezpieczenia osób i rzeczy	105
XI.	Zakupy i ochrona konsumentów	106
	1. Zakupy i płatności	106
	2. Rękojmia i gwarancja	108
	3. „Sprzedaż obwoźna“ i umowy zawierane za pośrednictwem listu, faksu, e-mailu lub internetu	109
XII.	Związki i organizacje	112
	1. Stowarzyszenia i związki	112
	2. Organizacje imigranckie	114
XIII.	Życie w Niemczech	116
	1. Porządek polityczny i prawny	116
	2. Partie i zaangażowanie polityczne	119
	3. Rady i doradcy ds. integracji	120
	4. Religia	121
	Indeks	124
	W razie nagłego wypadku	128

I. Wjazd do Niemiec

1. Przepisy wjazdowe

Obywatele państwa członkowskiego Unii Europejskiej mogą wjechać do Niemiec bez wizy. Od cudzoziemców z innego kraju pochodzenia jest z zasady wymagana wiza.

RADA

Obywatele określonych państw mogą przebywać w Niemczech do 90 dni bez wizy. Czy do tych państw zalicza się kraj, którego są Państwo są obywatelami, można się dowiedzieć w przedstawicielstwach zagranicznych Niemiec lub na stronie internetowej Federalnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych pod adresem: **www.diplo.de**.

Postępowanie wnioskodawcze

Wniosek o wizę należy złożyć jeszcze w kraju ojczystym, w niemieckim przedstawicielstwie zagranicznym właściwym dla miejsca zamieszkania. Najlepiej jest wcześniej zasięgnąć informacji, jakie dokumenty są potrzebne i co w szczególności trzeba wziąć pod uwagę. Niezbędne informacje o postępowaniu wizowym znajdują Państwo bezpośrednio na stronie internetowej właściwej ambasady bądź konsulatu. Spis niemieckich przedstawicielstw zagranicznych z adresami kontaktowymi i numerami telefonów dostępny jest na stronie internetowej Urzędu Spraw Zagranicznych – Federalnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych Niemiec – pod adresem: **www.diplo.de**. Znajdują się tam również ogólne informacje o wjeździe do Niemiec i o przepisach wizowych. Opłata wizowa wynosi z reguły 60 euro od osoby.

Przedstawicielstwo zagraniczne potrzebuje średnio od dwóch do dziesięciu dni roboczych na podjęcie decyzji w sprawie wniosku o wizę na pobyt krótki do 90 dni. w sezonie urlopowym okres ten może się niekiedy wydłużyć. Jeżeli chcą Państwo złożyć wniosek o wizę na dłuższy pobyt, proszę liczyć się z tym, że jego rozpatrzenie może zająć wiele miesięcy. Aby uniknąć długiego czasu oczekiwania, w wielu przedstawicielstwach za-

granicznych występuje możliwość ustalenie terminu na złożenie wniosku o wizę.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Jeżeli chcą Państwo pracować w Niemczech, to zasadniczo będą musieli Państwo wystąpić o wizę. Wymóg ten nie dotyczy obywateli Unii Europejskiej, Islandii, Liechtensteinu, Norwegii i Szwajcarii. Obywatele Australii, Izraela, Japonii, Kanady, Republiki Korei, Nowej Zelandii i Stanów Zjednoczonych Ameryki mogą uzyskać wymagany tytuł pobytowy po przyjeździe we właściwym Urzędzie ds. Obcokrajowców w Niemczech. Należy przy tym zwrócić uwagę, że zamierzoną pracę zarobkową można podjąć dopiero po przyznaniu tytułu pobytowego

Tutaj można otrzymać informacje

Internet:

- Federalne Ministerstwo Spraw Zagranicznych: www.diplo.de, pozycja menu: „Einreise und Aufenthalt”
- Niemiecka Centrala Wymiany Akademickiej (Deutscher Akademischer Austauschdienst): www.daad.de

E-mail:

- Obsługa obywateli w Federalnym Ministerstwie Spraw Zagranicznych: buergerservice@diplo.de

Telefon:

- Obsługa obywateli w Federalnym Ministerstwie Spraw Zagranicznych: **+49 30 1817-2000** (pn. – pt., godz. 9–15)

2. Informacje o łączeniu rodzin

Obcokrajowiec, który nie posiada obywatelstwa państwa Unii Europejskiej, ani też nie jest małżonkiem obywatela Unii Europejskiej, a chce pozostać na stałe u mieszkającego w Niemczech współmałżonka, musi wykazać zasadniczo jeszcze przed wjazdem, że posiada przynajmniej podstawową znajomość języka niemieckiego. Obowiązek wykazania znajomości języka przy wniosku wizowym istnieje niezależnie od tego, czy żyjący w Niemczech małżonek posiada niemieckie obywatelstwo. Znajomość języka niemieckiego ma ułatwić dołączającemu współmałżonkowi w uczestniczeniu od samego początku w życiu społecznym w Niemczech.

RADA

Co dokładnie rozumie się przez „podstawową znajomość języka niemieckiego”, wyjaśnia ulotka o „**Potwierdzeniu podstawowych znajomości języka niemieckiego przy łączeniu rodzin z zagranicy**” („**Nachweis einfacher Deutschkenntnisse beim Ehegattennachzug aus dem Ausland**”), którą można zamówić i pobrać na stronie internetowej Federalnego Urzędu ds. Migracji i Uchodźców pod adresem: www.bamf.de/publikationen.

Wyjątki

Wyjątki obowiązują między innymi:

- jeżeli małżonek-obcokrajowiec już żyjący w Niemczech jest wysoko wykwalifikowany lub jest naukowcem i małżeństwo istniało już przed jego przyjazdem do Niemiec,
- jeżeli małżonek już żyjący w Niemczech jest posiadaczem Niebieskiej Karty UE,
- jeżeli współmałżonek żyjący w Niemczech może wjeżdżać na teren Republiki Federalnej Niemiec nawet na dłuższy pobyt bez wizy i przebywać na tym terenie,
- w przypadku możliwej do rozpoznania, niewielkiej potrzeby integracji (z reguły, gdy dołączający współmałżonek ukończył studia wyższe)
- w stosunku do osób, które ze względu na chorobę fizyczną, umysłową lub psychiczną nie mogą uczyć się języka niemieckiego.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- Urząd ds. cudzoziemców
- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów

Internet:

- Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców: www.bamf.de/ehegattennachzug
- Informacje dot. potwierdzenia znajomości języka przy łączeniu rodzin: Instytut Goethego: www.goethe.de, pozycja menu: „Deutsch lernen”, link „Ehegattennachzug”

E-mail:

- Obsługa obywateli w Federalnym Urzędzie ds. Migracji i Uchodźców: formularz kontaktu: www.bamf.de/kontakt-buergerservice

Telefon:

- Obsługa obywateli w Federalnym Urzędzie ds. Migracji i Uchodźców: **+49 911 943-6390**

Materiały informacyjne:

- Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców (dostępny na stronie internetowej: www.bamf.de/publikationen):
 - **Nachweis einfacher Deutschkenntnisse beim Ehegattennachzug aus dem Ausland (Potwierdzenie podstawowej znajomości języka niemieckiego przy łączeniu rodzin z zagranicy)** (w różnych językach)

II. Nauka języka niemieckiego

Istnieje wiele możliwości nauki języka niemieckiego. Kursy oferują szkoły, uniwersytety, centra kultury, stowarzyszenia, uniwersytety ludowe i prywatne szkoły językowe. Najdroższy kurs nie musi być przy tym kursem najlepszym. Proszę dokładnie porównywać kursy. Ile godziny jest oferowanych? Jak duże są grupy? Jakie są programy? Jakie wykształcenie mają nauczyciele?

RADA

Jeżeli chcą Państwo mieszkać w Niemczech, wskazane jest możliwie szybkie nauczenie się języka niemieckiego. Jest to ważne do poznawania nowych ludzi, porozumiewania się w życiu codziennym i znalezienia pracy. Dzięki nauce języka niemieckiego na kursie będą się Państwo uczyć języka od początku prawidłowo.

1. Kurs integracyjny: język i nie tylko

Państwo niemieckie wspiera imigrantów w nauce języka niemieckiego, zapewniając kursy integracyjne. Jeżeli nie opanowali Państwo języka niemieckiego w stopniu wystarczającym do porozumiewania się w życiu codziennym, mogą lub muszą Państwo w określonych warunkach wziąć udział w kursie. Kursy integracyjne dofinansowywane są przez państwo niemieckie i składają się z kursu językowego oraz kursu orientacyjnego. Kurs integracyjny obejmuje z reguły 660 godzin. Prowadzone są kursy intensywne i zwykłe. w Internecie mogą Państwo sprawdzić, czy spełniają Państwo wymagania pozwalające na uczestnictwo w kursie integracyjnym (www.bamf.de/integrationskurs).

Kurs językowy

Kurs językowy obejmuje 600, a w niektórych przypadkach 900 godzin. Przerabia się na nim ważne tematy z życia codziennego, jak np.:

- zakupy i mieszkanie,
- zdrowie,
- praca i zawód
- edukacja i wychowanie dzieci,

- czas wolny i kontakty społeczne,
- media i mobilność.

Prócz tego kursanci uczą się pisania e-maili i listów po niemiecku, wypełniania formularzy, telefonowania i ubiegania się o pracę na danym stanowisku.

Kurs orientacyjny

Ostatni blok kursu integracyjnego zwie się kursem orientacyjnym i obejmuje z reguły 60 godzin. W trakcie kursu orientacyjnego rozmawia się o:

- niemieckim porządku prawnym, historii i kulturze,
- prawach i obowiązkach w Niemczech,
- regionie miejsca zamieszkania,
- wartościach, które są ważne w Niemczech, jak np. wolność wyznania, tolerancja i równouprawnienie,
- kulturze kraju pochodzenia.

Specjalne kursy integracyjne

Najlepiej jest się uczyć wspólnie z ludźmi, którzy mają podobne zainteresowania i potrzeby. Ma to zastosowanie również przy kursach integracyjnych. Z tego względu obok ogólnych kursów integracyjnych przewidziane są również dla określonych grup docelowych:

- kursy alfabetyzacji dla osób potrzebujących pomocy w czytaniu i pisaniu,
- kursy integracyjne dla kobiet, tj. takie, w których uczestniczą tylko kobiety i które ukierunkowane są na ich potrzeby,
- kursy integracyjne dla rodziców, w trakcie których w szczególności poruszane są tematy z zakresu wychowania i edukacji,
- kursy integracyjne dla młodzieży, przygotowujące młodzież do edukacji, bądź studiów,
- kursy wyrównawcze dla osób, które żyją już dłużej w Niemczech i wymagają szczególnego wsparcia w nauce języka

Prócz tego możliwe jest wzięcie udziału w 430-godzinym intensywnym kursie dla osób szybko uczących się.

Certyfikat ukończenia kursu integracyjnego

Na zakończenie każdego z kursów, tj. językowego i orientacyjnego należy przystąpić do egzaminu. W przypadku zdania obu egzaminów otrzymają Państwo „Certyfikat ukończenia kursu integracyjnego” (Zertifikat Integrationskurs). Certyfikat ten potwierdza posiadanie wystarczającej znajomości języka niemieckiego i zdobycie najważniejszej, podstawowej wiedzy o niemieckim społeczeństwie. Dzięki temu zaświadczeniu o pomyślnym zakończeniu kursu integracyjnego nabycie obywatelstwa możliwe jest już po siedmiu latach legalnego pobytu w Niemczech, a nie – jak w pozostałych przypadkach – dopiero po ośmiu latach. Oprócz tego „Certyfikat ukończenia kursu integracyjnego” może być bardzo przydatny przy szukaniu pracy.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów
- Służby migracyjne dla młodzieży
- Urząd ds. integracji lub międzykulturowe biuro gminne
- Centra kulturalne
- Szkoły językowe i uniwersytety
- Agencja pracy oraz biuro pośrednictwa pracy

Internet:

- Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców:
www.bamf.de/integrationskurs

E-mail:

- Obsługa obywateli w Federalnym Urzędzie ds. Migracji i Uchodźców:
formularz kontaktu: **www.bamf.de/kontakt-buergerservice**

Telefon:

- Obsługa obywateli w Federalnym Urzędzie ds. Migracji i Uchodźców:
+49 911 943-6390

Materiały informacyjne:

- Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców (dostępny na stronie internetowej:
www.bamf.de/publikationen):
 - **Lernen Sie Deutsch! (Uczmy się języka niemieckiego!)**
(broszura o kursach integracyjnych w różnych językach)
 - **Deutsch lernen – Chancen verbessern (Uczmy się języka niemieckiego – wykorzystajmy szansę)**
(broszura o kursach integracyjnych dla młodzieży – w języku niemieckim, angielskim, rosyjskim i tureckim)

2. Język niemiecki dla celów zawodowych

Dobra znajomość języka niemieckiego jest istotna dla znalezienia pracy i osiągnięcia sukcesu zawodowego. Z tego względu prowadzone są specjalne kursy, w trakcie których można się nauczyć języka niemieckiego ukierunkowanego na cele zawodowe. w trakcie kursów poznaje się słownictwo, gramatykę i zwroty, które będą przydatne, aby porozumiewać się z kolegami w pracy, klientami oraz przełożonymi. Prócz tego można nauczyć się skomplikowanych poleceń służbowych i rozumienia tekstów, a także dowiedzieć się na przykład, czego należy przestrzegać przy pisaniu służbowych e-maili i listów.

Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców oferuje imigrantom bezpłatnie kursy „Deutsch für den Beruf” (Język niemiecki dla celów zawodowych) w ramach tzw. programu EFS-BAMF (ESF-BAMF-Programm). Na kursy te składają się lekcje języka niemieckiego, kształcenie zawodowe i możliwość poznania zawodu dzięki praktykom.

Obok kursów dofinansowywanych przez Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców prowadzone są inne kursy niemieckiego dla celów zawodowych. Za udział w takim kursie często należy wnieść opłatę. Warto dokładnie przejrzeć i porównać kursy, ponieważ ich programy wykazują często daleko idące różnice. Proszę zawsze wybierać kurs, który najbardziej odpowiada Państwa potrzebom.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów
- służby migracyjne dla młodzieży
- szkoły językowe i uniwersytety
- agencja pracy, biuro pośrednictwa pracy lub odpowiednia instytucja gminna
- pracodawca

Internet:

- Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców:
www.bamf.de/esf-bamf

E-mail:

- Obsługa obywateli w Federalnym Urzędzie ds. Migracji i Uchodźców:
formularz kontaktu: www.bamf.de/kontakt-buergerservice

Telefon:

- Obsługa obywateli w Federalnym Urzędzie ds. Migracji i Uchodźców:
+49 911 943-6390

Materiały informacyjne:

- Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców (dostępny na stronie internetowej:
www.bamf.de/publikationen):
 - **Berufsbezogene Deutschförderung**
(broшуra o kursach języka niemieckiego dla celów zawodowych w ramach tzw. programu EFS-BAMF)

3. Język niemiecki dla dzieci i młodzieży

Różnorodne możliwości nauki języka niemieckiego dla dzieci i młodzieży oferują przedszkola i szkoły. Więcej na ten temat dowiedzą się Państwo w rozdziale VIII niniejszej broszury – „Szkoła, wykształcenie i studia”, a także bezpośrednio w przedszkolu, czy w szkole dziecka.

III. Informacje i doradztwo

W pierwszych tygodniach i miesiącach pobytu w Niemczech zapewne wiele rzeczy będzie się Państwu wydawać obce. To, co było w kraju pochodzenia zupełnie oczywiste i proste, może rządzić się tutaj innymi prawami. Proszę dokładnie zbierać informacje i korzystać z ofert doradczych.

W Niemczech istnieje wiele organizacji, które chętnie udzielą Państwu pomocy w przypadku, gdy nie będą Państwo wiedzieć, jak dalej postąpić. Tu dowiedzą się Państwo, gdzie można udać się w pierwszej kolejności.

1. Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów (MBE)

Pracownicy doradztwa migracyjnego dla dorosłych imigrantów (Migrationsberatung für erwachsene Zuwanderer) pomogą szybko i bez biurokracji rozwiązać problemy. Udzielą wsparcia od pierwszego dnia pobytu w Niemczech i doradzą w razie pytań, np. w następujących kwestiach:

- **Nauka języka niemieckiego**
(np.: Gdzie mogę uczyć się języka niemieckiego? Czy muszę sam opłacić kurs?)

- **Szkoła i zawód**
(np.: Czy moje świadectwo ukończenia szkoły zostanie uznane? Gdzie znajdę pracę?)
- **Mieszkanie**
(np.: Jak znaleźć mieszkanie? Ile kosztuje mieszkanie?)
- **Zdrowie**
(np.: Czy jest mi potrzebne ubezpieczenie zdrowotne?
Do jakiego lekarza mogę się udać?)
- **Małżeństwo, rodzina i wychowanie**
(np.: Kto pomoże mi w czasie ciąży?
Kto doradzi mi w razie problemów małżeńskich?)

Wspólne rozwiązywanie problemów

Doradcy przeważnie rozumieją także język kraju Państwa pochodzenia oraz są im znane problemy i wyzwania, które mogą się pojawić w trakcie aklimatyzacji w Niemczech. Po osobistej rozmowie opracują wspólnie z Państwem plan, który pomoże Państwu szybko odnaleźć się w niemieckich realiach. Doradztwo skupione zostanie przede wszystkim na Państwa umiejętnościach i wiedzy. Dowiedzą się Państwo, jakie są oferty wsparcia i gdzie można nauczyć się języka niemieckiego. Doradcy sprawdzą także, czy mogą Państwo wziąć udział w dofinansowywanych przez państwo kursach integracyjnych i innej lokalnej ofercie integracyjnej.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów jest dla Państwa zawsze bezpłatne.

Kto oferuje doradztwo migracyjne?

W wielu miastach w Niemczech są ośrodki doradcze zajmujące się sprawami imigrantów. Następujące organizacje oferują bezpłatne doradztwo w tym zakresie:

- Związek Robotniczej Opieki Społecznej (Arbeiterwohlfahrt),
- Niemiecki Związek Caritas (Deutscher Caritasverband),
- Instytucja Diakoniczna Kościoła Ewangelickiego w Niemczech (Diakonisches Werk der Evangelischen Kirchen in Deutschland),

- Niemiecki Parytetowy Związek Socjalny (Deutscher Paritätischer Wohlfahrtsverband),
- Niemiecki Czerwony Krzyż (Deutsches Rotes Kreuz),
- Centralna Instytucja Pomocy Społecznej dla Żydów w Niemczech (Zentralwohlfahrtsstelle der Juden in Deutschland),
- Związek Wypędzonych (Bund der Vertriebenen).

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów
- urząd ds. cudzoziemców
- ośrodek przejściowy
- administracja gminy, miasta lub powiatu
- przyjaciele, rodzina, sąsiedzi
- pracodawca
- stowarzyszenia

Internet:

- Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców:
www.bamf.de/migrationsberatungsstellen
System informacyjny WebGIS pomoże w znalezieniu lokalnego punktu doradczego.

E-mail:

- Obsługa obywateli w Federalnym Urzędzie ds. Migracji i Uchodźców:
formularz kontaktu: **www.bamf.de/kontakt-buergerservice**

Telefon:

- Obsługa obywateli w Federalnym Urzędzie ds. Migracji i Uchodźców:
+49 911 943-6390

Materiały informacyjne:

- Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców (dostępny na stronie internetowej):
www.bamf.de/publikationen:
 - **Lassen Sie sich beraten! (Zapraszamy do korzystania z porad!)**
(broszura odnośnie doradztwa migracyjnego iw różnych językach)

2. Służby migracyjne dla młodzieży – doradztwo dla młodzieży imigranckiej

Sz szczególnie dla młodych ludzi pierwszy okres pobytu w obcym kraju jest z jednej strony ekscytujący, z drugiej zaś wyczerpujący. Chcą znaleźć przyjaciół oraz wykazać się w szkole i w zawodzie. Służby migracyjne dla młodzieży pomagają młodym ludziom sprostać wyzwaniom w trakcie aklimatyzacji w Niemczech. Doradzają i wspomagają imigrancką młodzież i dorosłych do 27 roku życia.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Doradztwo służby migracyjnej dla młodzieży jest dla Państwa i Państwa dzieci każdorazowo bezpłatne.

Oferty szczególne i doradztwo indywidualne

Oferta służby migracyjnej dla młodzieży jest szeroka: od indywidualnego wsparcia według planu wspomagającego integrację poprzez doradztwo w przypadkach szczególnych, pracę z rodzicami, aż po zajęcia grupowe i kursy. Otrzymają tam Państwo np. pomoc i informację w razie pytań dotyczących następujących tematów:

- wychowanie, dzieciństwo i młodość,
- system szkolnictwa i edukacji,
- plany zawodowe,
- korzystanie z komputera i programów do nauki języka niemieckiego.

Służby migracyjne dla młodzieży działają w całym kraju w ponad 420 miejscach. Instytucje, przedstawione poniżej, posiadają doświadczenie w pracy socjalnej z młodzieżą:

- Federalna Wspólnota Robocza Ewangelickiej Pracy Socjalnej z Młodzieżą (Bundesarbeitsgemeinschaft Evangelische Jugendsozialarbeit),
- Federalna Wspólnota Robocza Katolickiej Pracy Socjalnej z Młodzieżą (Bundesarbeitsgemeinschaft Katholische Jugendsozialarbeit),
- Związek Robotniczej Opieki Społecznej (Arbeiterwohlfahrt),
- Związek Międzynarodowy (Internationaler Bund), Parytetowy Związek Socjalny (Paritätischer Wohlfahrtsverband) i Niemiecki Czerwony Krzyż (Deutsches Rotes Kreuz)

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- służby migracyjne dla młodzieży
- urząd ds. cudzoziemców
- ośrodek przejściowy
- administracja gminy, miasta lub powiatu
- przyjaciele, rodzina, sąsiedzi
- pracodawca
- stowarzyszenia

Internet:

- Służby migracyjne dla młodzieży w pobliżu Państwa można znaleźć pod: www.jugendmigrationsdienste.de

3. Obsługa obywateli w Federalnym Urzędzie ds. Migracji i Uchodźców

Jeżeli mają Państwo ponadto dalsze pytania, mogą się Państwo zwrócić do działu obsługi obywateli w Federalnym Urzędzie ds. Migracji i Uchodźców. Pomoże on szczególnie w razie pytań dotyczących tematu migracji i integracji, czy też np. kwestii kursów integracyjnych, prawa pobytu lub nadania obywatelstwa.

Z działem obsługi obywateli można się skontaktować pod numerem telefonu **+49 911 943-6390** lub pisemnie za pośrednictwem formularza kontaktowego www.bamf.de/kontakt-buergerservice.

4. Internet jako źródło informacji

Bardzo przydatny w poszukiwaniu informacji może być Internet. Wiele urzędów, rad miejskich i organów państwowych posiada strony internetowe, na których można znaleźć cenne informacje. Informacje o życiu codziennym w Niemczech, adresy i dalsze wskazówki znajdują się na stronie internetowej w punkcie menu „Willkommen in Deutschland” Urzędu

Federalnego ds. Migracji i Uchodźców pod adresem:
www.bamf.de/willkommen-in-deutschland.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Coraz więcej ludzi korzysta z Internetu. Aby nie stać się ofiarą oszustwa, należy zachowywać w Internecie ostrożność, szczególnie jeśli chodzi o dane bankowe czy osobiste. Także przed zakupami w Internecie wskazane jest zebranie dokładnych informacji.

Przydatny przegląd niebezpieczeństw związanych z Internetem prezentuje broszura: **„Verbraucherschutz kompakt – guter Rat in Alltagsfragen” (Zwiążele o ochronie konsumenta – dobra rada w sprawach życia codziennego)** wydana przez biuro prasowe Rządu Federalnego, a dostępna pod adresem: www.bundesregierung.de, pozycje menu: „Publikationen/Infomaterial”. Także centrale ochrony konsumentów, pracownicy doradztw ds. migracji dla dorosłych imigrantów oraz służby migracyjne dla młodzieży mogą udzielić dalszej pomocy.

Nie należy zapominać, że nie wszystkie oferty w Internecie są godne zaufania i prawdziwe. Na niektórych stronach znajdują się również fałszywe informacje. Pod pozycją menu „Impressum” na stronie internetowej można dowiedzieć się, kto jest odpowiedzialny za daną stronę. Nie należy mieć zaufania do stron internetowych, które nie posiadają impressum. Szczególnie godne zaufania są strony internetowe ministerstw, urzędów i organów państwowych.

RADA

Inną możliwość znalezienia ważnych adresów i numerów telefonu daje uporządkowana tematycznie lub w odniesieniu do danej specjalności książka teledresowa Gelbe Seiten®. Książka ta dostępna jest dla każdego miasta i regionu. Jednostki państwowe, jak np. urząd ds. mieszkaniowych można znaleźć pod hasłem: „Behörden” (Urzędy). Książka teledresowa Gelbe Seiten® dostępna jest także w Internecie pod adresem: www.gelbeseiten.de.

IV. Pobyt i naturalizacja

1. Osoby do kontaktu ws. prawa pobytu

Znajomość przepisów dotyczących prawa pobytu jest szczególnie istotna, jeżeli chcą Państwo przenieść centrum aktywności życiowej do Niemiec lub jeżeli już się tu Państwo przeprowadzili. Warunki ramowe pobytu w Niemczech zależą od tego, czy przybywają Państwo jako późny przesiedleńca, obywatel państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG – składa się z państw członkowskich UE oraz Islandii, Liechtensteinu i Norwegii) lub Szwajcarii, czy też pochodzi się z kraju spoza Unii Europejskiej.

Gdzie powinni zgłosić się obywatele Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii

Jeżeli chcą Państwo zamieszkać w Niemczech na stałe jako obywatele UE lub EOG, mogą Państwo skorzystać z prawa do swobodnego przemieszczania się, które obowiązuje również członków rodziny, także gdy posiadają oni inne obywatelstwo. Po przyjeździe muszą się Państwo, tak jak obywatele niemieccy, zameldować się w urzędzie meldunkowym. Jeżeli członek rodziny posiada inne obywatelstwo niż wcześniej wymienione, to z urzędu ds. cudzoziemców otrzyma tzw. kartę pobytu.

Dzięki porozumieniu o swobodzie przemieszczania się, zawartym pomiędzy Unią Europejską a Szwajcarią, obywatele Szwajcarii mogą swobodnie przemieszczać się po Niemczech. Prawo pobytu poświadczy urząd ds. cudzoziemców, wystawiając dokument pobytowy.

WAŻNA WSKAZÓWKA

W wyborach komunalnych mogą brać udział wszyscy zameldowani w Niemczech obywatele UE, którzy przebywają w Niemczech od przynajmniej 3 miesięcy i osiągnęli 18 rok życia.

Gdzie powinny zgłosić się osoby z państw spoza Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii

Obywatele państw nienależących do UE, EOG czy Szwajcarii muszą zwracać się z wszelkimi pytaniami dotyczącymi prawa pobytu do urzędów ds. cudzoziemców w swoim mieście lub gminie. Urzędy te są właściwe we wszelkich sprawach związanych z prawem pobytu – włącznie z zezwoleniem na podjęcie pracy zarobkowej – i wydają dokument pobytowy lub zezwolenie na osiedlenie się, niebieską kartę UE oraz zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich. Administracja miasta, gminy lub powiatu w gminie bądź mieście udzieli dalszej pomocy w razie niejasności, który urząd ds. cudzoziemców jest właściwy.

Gdzie powinni zgłosić się późni przesiedleńcy

Późni przesiedleńcy lub członkowie ich rodzin mogą zwracać się z pytaniami dotyczącymi obywatelstwa do urzędu miasta, gminy lub powiatu w miejscu zamieszkania. Tamtejsi pracownicy pomogą również w innych pytaniach dotyczących kwestii urzędowych. Dalsze informacje dostępne są w broszurze „Willkommen in Deutschland – Zusatzinformationen für Spätaussiedler” (Witamy w Niemczech – informacje dodatkowe dla późnych przesiedleńców).

2. Informacje o prawie pobytu

W razie nieposiadania obywatelstwa państwa członkowskiego UE, Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) lub Szwajcarii, a przy zamiarze pozostania w Niemczech na stałe niezbędne jest zezwolenie – tzw. tytuł pobytowy. Obok wizy wjazdowej pobytowej, na pobyt długoterminowy na terytorium Niemiec przewidziane są cztery tytuły pobytowe:

- dokument pobytowy (Aufenthaltserlaubnis),
- zezwolenie na osiedlenie się (Niederlassungserlaubnis),
- zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich (Erlaubnis zum Daueraufenthalt-EU),
- niebieska Karta UE (Blaue Karte EU)

Dokument pobytowy

Dokument pobytowy jest czasowo ograniczony i połączony z określonym celem pobytu. Wydawany jest dla osób, które:

- chcą zdobyć w Niemczech wykształcenie
- chcą pracować w Niemczech
- z przyczyn prawnomiędzynarodowych, humanitarnych lub politycznych chcą pozostać w Niemczech
- imigrują do Niemiec ze względów rodzinnych
- są obcokrajowcami – byłymi Niemcami, którzy chcą powrócić do Niemiec
- posiadają prawo pobytu stałego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej

Dokument pobytowy może być przedłużany, o ile występują jeszcze warunki do jego przyznania. z zasady uwzględnia się przy tym, czy dana osoba regulaminowo wzięła udział w kursie integracyjnym. Posiadacze Niebieskiej Karty UE, posiadacze tytułu pobytowego w celu przeprowadzenia badań naukowych, jak również osoby z najwidoczniej niewielką potrzebą integracji nie są zobowiązani do ukończenia kursu integracyjnego.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Cudzoziemiec z państwa trzeciego (państwa spoza Unii Europejskiej, EOG i Szwajcarii) może pracować w Niemczech z reguły tylko wtedy, gdy jest to wyraźnie stwierdzone w dokumencie pobytowym. Dla obywateli UE, czy państw EOG, jak i Szwajcarii obowiązuje ogólnie swoboda przepływu pracowników. Dokładne informacje otrzymają Państwo we właściwym urzędzie ds. cudzoziemców w miejscu zamieszkania.

Zezwolenie na osiedlenie się

Zezwolenie na osiedlenie się wydawane jest na czas nieograniczony. Posiadając je, mogą Państwo pracować w Niemczech. Aby otrzymać zezwolenie na osiedlenie się, należy z reguły mieć przez pięć lat dokument pobytowy oraz spełniać jeszcze inne wymogi. Kto chce wystąpić o zezwo-

lenie na osiedlenie się, musi przykładowo samodzielnie pokrywać koszty utrzymania siebie i swojej rodziny, posiadać wystarczającą znajomość języka niemieckiego i nie może być uprzednio karany. Ewentualnie może być również wydane zezwolenie na osiedlenie się bez czasowego ograniczenia lub z niewielkim czasowym ograniczeniem, np. dla imigrantów o wysokich kwalifikacjach. Posiadacze niebieskiej karty UE po już ok. dwóch latach mogą składać wniosek o zezwolenie na osiedlenie się (Niederlassungserlaubnis), o ile opanowali język niemiecki w stopniu wystarczającym.

Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich

W przypadku zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE chodzi także o nieograniczony czasowo tytuł pobytowy, który daje prawo do zarobkowania. Jego warunki zasadzają się wyraźnie na zezwoleniu na osiedlenie się. Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE pozwala również przemieszczać się w granicach Unii Europejskiej oraz uprawnia do otrzymania tytułu pobytowego na czas ograniczony w innym państwie członkowskim.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Wystarczającą znajomością języka, wymaganą dla potrzeb zezwolenia na osiedlenie się i zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE można wykazać się m.in. dzięki pomyślnie zakończonemu udziałowi w kursie integracyjnym. Dalsze informacje o kursie integracyjnym znajdują się w rozdziale II „Nauka języka niemieckiego” w niniejszej broszurze.

RADA

Jeśli mają Państwo pytania co do swojego tytułu pobytowego, proszę nie zwlekać. W placówkach doradztwa migracyjnego znajdą Państwo osoby, które chętnie udzielą dalszej pomocy.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- administracja gminy, miasta lub powiatu – urząd ds. cudzoziemców, urząd paszportowy
- doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów
- służby migracyjne dla młodzieży

Internet:

- Federalne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych: www.bmi.bund.de, pozycja menu: „Migration und Integration/Aufenthaltsrecht”

E-mail:

- Federalne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych: formularz kontaktowy na stronie internetowej: www.bmi.bund.de, pozycja menu: „Kontakt/Bürgerservice”

Telefon:

- Obsługa obywateli w Federalnym Ministerstwie Spraw Wewnętrznych: **+49 30 18681-0** lub **+49 228 99681-0** (pn. – pt., godz. 7–20)

Materiały informacyjne:

- Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców (dostępny na stronie internetowej: www.bamf.de/publikationen):
 - **Bildung und Beruf in Deutschland (Edukacja i zawód w Niemczech)** (broszura w języku niemieckim i angielskim)

3. Niebieska Karta UE

Dokument pobytowy „Niebieska Karta UE” jest skierowany do obywateli krajów spoza Unii Europejskiej, którzy przybywają do Niemiec w celu podjęcia pracy wymagającej wysokich kwalifikacji, przebywają już w Republice Federalnej Niemiec z innego powodu, np. studiów, bądź chcą przyjechać z innego kraju UE na podstawie Niebieskiej Karty UE.

Wymagania

Jeżeli chcą Państwo otrzymać Niebieską Kartę UE, należy spełnić następujące warunki:

- Należy udokumentować ukończenie studiów wyższych. Jeżeli studia nie zostały ukończone w Niemczech, uzyskany tytuł musi być akceptowany w Niemczech lub porównywalny z niemieckim tytułem akademickim.
- Musi być podpisana umowa o pracę lub istnieć wiążąca oferta pracy z określonym rocznym minimalnym wynagrodzeniem brutto. Minimalne wynagrodzenie brutto zmienia się co roku i w 2014 wynosiło 47.600 euro w tak zwanych brakujących zawodach – na przykład naukowcy z zakresu nauk przyrodniczych, matematycy, inżynierowie, lekarze i kadra akademicka w dziedzinie technologii informatycznych i komunikacyjnych – wskazana granica wynagrodzenia jest niższa i w roku 2014 wynosi 37.128 euro. Zasadniczo w takim przypadku Federalna Agencja Pracy musi sprawdzić, czy warunki pracy odpowiadają warunkom u ich porównywalnych pracodawców w kraju pochodzenia. Zgoda taka nie jest jednakże potrzebna, jeżeli studia wyższe zostały ukończone w Niemczech.

Zakres odpowiedzialności

- Jeżeli przebywają Państwo w Niemczech na podstawie innego dokumentu pobytowego, Niebieską Kartę UE otrzymać można w Urzędzie ds. Obcokrajowców właściwym dla swojego miejsca zamieszkania.
- Jeżeli nie zamieszkują Państwo jeszcze w UE, niezbędne jest złożenie wniosku o krajową wizę we właściwej niemieckim oddziale konsularnym. Proszę zwrócić uwagę, że wjeżdżają Państwo z wizą, która odpowiada rzeczywistemu celowi Państwa pobytu, a więc pracy zarobkowej. Po przybyciu do Niemiec należy następnie, przed upływem ważności wizy, złożyć wniosek o wydanie Niebieskiej Karty UE w Urzędzie ds. Obcokrajowców właściwym dla swojego miejsca zamieszkania.

- Jeżeli są Państwo obywatelami Australii, Izraela, Japonii, Kanady, Republiki Korei, Nowej Zelandii lub Stanów Zjednoczonych Ameryki, istnieje możliwość wjazdu do Niemiec bez wizy. Jednakże w ciągu trzech miesięcy od momentu wjazdu należy złożyć wniosek o wydanie Niebieskiej Karty UE w Urzędzie ds. Obcokrajowców właściwym dla swojego miejsca zamieszkania.
- Jeżeli od co najmniej 18 miesięcy posiadają Państwo Niebieską Kartę UE wydaną przez inny kraj członkowski UE, istnieje również możliwość otrzymania Niebieskiej Karty UE w Niemczech. Wniosek należy w takim przypadku złożyć w ciągu miesiąca od wjazdu na terytorium Republiki Federalnej Niemiec w Urzędzie ds. Obcokrajowców właściwym dla swojego miejsca zamieszkania.

Ważność

Niebieska Karta UE stanowi najpierw zezwolenie na pobyt na czas określony. Ważność zezwolenia wynosi do czterech lat, jeżeli umowa o pracę przewiduje odpowiedni lub dłuższy czas trwania. Wydłużenie czasu ważności zezwolenia jest możliwe. Jeżeli czas trwania umowy o pracę jest krótszy niż cztery lata, Niebieska Karta UE zostaje wystawiona na czas trwania umowy i dodatkowo na trzy miesiące. w pierwszych dwóch latach miejsce pracy można zmienić tylko wtedy, gdy uzyskane zostanie pisemne pozwolenie właściwego Urzędu ds. Obcokrajowców i ewentualnie Federalnej Agencji Pracy.

Korzyści z posiadania Niebieskiej Karty UE

- Jako posiadacze Niebieskiej Karty UE mają Państwo możliwość otrzymania w Niemczech krajowego zezwolenia na osiedlenie na czas nieokreślony. Warunkiem jest wykonywanie pracy wymagającej wysokich kwalifikacji przez 33 miesiące i odprowadzanie składek emerytalnych. Jeżeli wcześniej mogą Państwo potwierdzić znajomość języka niemieckiego na poziomie B1 (patrz rozdział II niniejszej broszury), uzyskanie zezwolenia na osiedlenie może nastąpić już po 21 miesiącach.
- Jeżeli od przynajmniej 18 miesięcy posiadają Państwo Niebieską Kartę UE, istnieje możliwość wjazdu bez wizy do innego kraju członkowskiego UE w celu wykonywania tam pracy wymagającej wysokich kwalifikacji i złożenia tam w ciągu miesiąca od wjazdu wniosku o tamtejszą Niebieską Kartę UE. To samo obowiązuje w przypadku przyjazdu członków Państwa rodzin.

- Członkowie Państwa rodzin mają prawo do otrzymania zezwolenia na pobyt bez konieczności wykazania znajomości języka niemieckiego przed wjazdem do Niemiec. Małżonkowie otrzymują natychmiast nieograniczone prawo do pracy zarobkowej.
- Ponadto jako posiadacze Niebieskiej Karty UE – podobnie jak członkowie Państwa rodzin – mogą Państwo przebywać za granicą do dwunastu następujących po sobie miesięcy, nie tracąc ważności uzyskanego dokumentu uprawniającego do pobytu.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Przepisy związane z Niebieską Kartą w Unii Europejskiej nie mają zastosowania w Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Irlandii i Danii.

4. Naturalizacja

Jeżeli mieszkają Państwo na stałe w Niemczech, pod pewnymi warunkami mogą się Państwo poddać naturalizacji. Konieczne jest do tego złożenie wniosku. Cudzoziemcy od 16 roku życia mogą występować z wnioskiem samodzielnie, za dzieci i młodzież do 16 roku życia wnioski składają rodzice.

Przyznawanie obywatelstwa leży w gestii krajów związkowych. Formularze wniosku otrzymają Państwo we właściwych urzędach ds. obywatelstwa. Który urząd jest właściwy w sprawie naturalizacji, można dowiedzieć się w administracji miasta, gminy lub powiatu, urzędzie ds. cudzoziemców lub w doradztwie migracyjnym dla dorosłych imigrantów, jak również w służbach migracyjnych dla młodzieży.

RADA

Przed złożeniem wniosku przydatne jest zasięgnięcie porady w urzędzie. w ten sposób można bezpośrednio wyjaśnić wszelkie wątpliwości.

Koszty

Naturalizacja kosztuje 255 euro od osoby. Za małoletnie dzieci, które wraz z rodzicami nabędą obywatelstwo, opłata wynosi 51 euro. Za małoletnich, którzy nabędą obywatelstwo bez ich rodziców, opłata wynosi również 255 euro. Jeżeli mają Państwo niewielkie dochody, lub jeżeli kilkoro dzieci wspólnie z Państwem podda się naturalizacji, istnieje możliwość ustalenia mniejszej opłaty lub rozłożenia płatności na raty.

Wymagania

LISTA KONTROLA

Prawo do naturalizacji przysługuje, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- prawo do czasowo nieograniczonego pobytu w momencie naturalizacji,
- zdanie testu wiedzy obywatelskiej (znajomość porządku prawnego i społecznego oraz realiów życia w Niemczech)
- od 8 lat normalny i zgodny z prawem pobyt w Niemczech,
- samodzielne pokrywanie kosztów utrzymania (także względem członków rodziny uprawnionych do alimentów), bez pomocy społecznej czy zasiłku dla bezrobotnych typu II (tzw. „Hartz IV”),
- wystarczająca znajomość języka niemieckiego,
- brak wyroku skazującego za czyn karalny,
- uznawanie wolnościowego i demokratycznego porządku ustrojowego Ustawy Zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec
- utrata bądź oddanie dotychczasowego obywatelstwa

W razie niespełnienia tych warunków zasadniczo prawo do naturalizacji nie przysługuje. Urząd ds. obywatelstwa może jednak wyrazić zgodę na naturalizację, jeżeli istnieje interes publiczny w uzyskaniu przez Państwa obywatelstwa i przynajmniej niektóre ważne warunki z powyższej listy są spełnione.

Przepisy dotyczące dzieci

Dzieci urodzone w Niemczech nabywają automatycznie obywatelstwo niemieckie, jeżeli ojciec lub matka, lub też oboje rodzice są Niemcami. Dzieci cudzoziemców nabywają obywatelstwo z chwilą urodzenia się w Niemczech, jeżeli przynajmniej jedno z rodziców posiada w czasie narodzin dziecka od ośmiu lat swoje stałe, zgodne z prawem miejsce pobytu w Niemczech i posiada prawo do bezterminowego pobytu na terenie Niemiec. Jednakże po ukończeniu 21 roku życia muszą one się zdecydować, czy chcą zachować obywatelstwo niemieckie, czy też obywatelstwo rodziców, jeżeli w przypadku tego innego obywatelstwa nie jest to obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub Szwajcarii i nie dorastały one w Niemczech.

Test wiedzy obywatelskiej

Jeżeli chcą Państwo wystąpić z wnioskiem o przyznanie niemieckiego obywatelstwa, konieczne jest wykazanie się w teście wiedzą o życiu w Niemczech. Test wiedzy obywatelskiej składa się z 33 pytań. Jeżeli odpowiesz Państwo na przynajmniej 17 pytań prawidłowo, test będzie zdany. 30 pytań obejmuje następującą tematykę: „Życie w demokracji”, „Historia i odpowiedzialność” oraz „Człowiek i społeczeństwo”. Trzy pytania dotyczą kraju związkowego miejsca zamieszkania.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Nie muszą Państwo podchodzić do testu, jeżeli mają Państwo świadectwo ukończenia niemieckiej szkoły lub spełnienie wymagań nie jest możliwe ze względu na chorobę fizyczną, umysłową lub psychiczną, bądź też w związku z wiekiem.

Na stronie internetowej Federalnego Urzędu ds. Migracji i Uchodźców www.bamf.de/einbuengerung dostępne są wzory testów i wszystkie pytania testu wiedzy obywatelskiej.

RADA

Test on-line Federalnego Urzędu ds. Migracji i Uchodźców jest bezpłatny. Przygotowanie do testu wiedzy obywatelskiej oferują jednakże również prywatne strony internetowe. Informacje o kosztach ukryte są drobnym drukiem na końcu bądź marginesie strony. z tego powodu proszę zawsze czytać dokładnie ogólne warunki umowy oferenta!

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- administracja gminy, miasta lub powiatu – urząd ds. cudzoziemców, urząd paszportowy
- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów
- służby migracyjne dla młodzieży

Internet:

- Rzecznik Rządu Federalnego ds. Migracji, Uchodźców i Integracji:
www.einbuengerung.de
- Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców:
www.bamf.de/einbuengerung

E-mail:

- Obsługa obywateli w Federalnym Urzędzie ds. Migracji i Uchodźców: formularz kontaktu: www.bamf.de/kontakt-buengerservice

Telefon:

- Obsługa obywateli w Federalnym Urzędzie ds. Migracji i Uchodźców:
+49 911 943-6390

Materiały informacyjne:

- Broszura Rzecznika Rządu Federalnego ds. Migracji, Uchodźców i Integracji (dostępna na stronie: www.integrationsbeauftragte.de, pozycja menu: „Publikationen”):
 - **Wege zur Einbürgerung. Wie werde ich Deutsche – wie werde ich Deutscher? (Droga do obywatelstwa. Jak stać się Niemką – jak stać się Niemcem?)**

V. Praca i zawód

W tym rozdziale dowiedzą się Państwo o uznawaniu kwalifikacji nabytych za granicą, wskazówki dot. poszukiwania pracy, dalszego doskonalenia zawodowego, własnej działalności gospodarczej, prawa pracy, a także dochodów i podatków.

WAŻNA WSKAZÓWKA

To, jakie mają Państwo możliwości podjęcia pracy w Niemczech, zależy od Państwa kraju pochodzenia. Obywatele państw Unii Europejskiej (poza Chorwacją - tymczasowo do dnia 30.06.2015 r.) oraz Szwajcarii, Norwegii, Islandii i Liechtensteinu nie potrzebują w Niemczech zezwoleń na podjęcie pracy zarobkowej. Jeśli pochodzą Państwo z Chorwacji lub innego państwa spoza UE, proszę się poinformować na stronie internetowej Centralnego Pośrednictwa Cudzoziemców i Pracowników Wykwalifikowanych (ZAV) Federalnej Agencji Pracy o warunkach podjęcia pracy w Niemczech (www.zav.de).

1. Uznawanie zagranicznych świadectw i dokumentów

Ustawa dotycząca uznawania równoważności kwalifikacji zawodowych (BQFG) reguluje proces nostryfikacyjny dla zawodów, które podlegają zakresowi odpowiedzialności Federacji. Gwarantuje sprawdzenie przez właściwą w danej sprawie instytucję równoważności kwalifikacji zawodowych nabytych za granicą, poprzez porównanie ich z niemieckimi wymaganiami zawodowymi jako punktami odniesienia. Dzięki temu mają Państwo prawo do porównania kwalifikacji zawodowych nabytych w swoim kraju z kwalifikacjami nabywanymi w Niemczech, i to niezależnie od obywatelstwa. Decydująca jest tu wyłącznie jakość wykształcenia.

W wielu zawodach - tzw. zawodach niereglamentowanych - mogą Państwo podjąć pracę od razu, bez formalnego uznania Państwa kwalifikacji. Postępowanie nostryfikacyjne jest jednak sensowne, aby pracodawca i przedsiębiorstwo mogło lepiej ocenić Państwa kwalifikacje i wiedzę zawodową. w przypadku tzw. zawodów reglamentowanych niezbędne jest natomiast uznanie zagranicznego wykształcenia zawodowego i świadectw. Chodzi tu przede wszystkim o zawody medyczne (np. lekarz, pielęgniarka), jak również zawody pedagogiczne i związane z pracą socjalną.

Czy do podjęcia pracy w wyuczonym zawodzie konieczna jest nostryfikacja Państwa dyplomów, można dowiedzieć się na stronie internetowej pod adresem www.anererkennung-in-deutschland.de. Tam znajdują się informacje, jaka instytucja jest właściwa w przypadku Państwa zawodu i gdzie można uzyskać dalsze porady. W razie pytań do Państwa dyspozycji jest serwis telefoniczny – gorąca linia Federalnego Urzędu ds. Migracji i Uchodźców – w języku niemieckim i angielskim (nr tel.: + 49 30 1815 -1111).

Postępowanie nostryfikacyjne przeprowadza się w tym kraju związkowym, w którym zamierzają Państwo pracować. Wniosek można składać jednak również za granicą. Do postępowania nostryfikacyjnego potrzebne są przeważnie poświadczony kopie świadectw wraz z tłumaczeniem sporządzonym przez tłumacza zaprzysiężonego lub powołanego urzędowo w kraju lub za granicą (baza danych tłumaczy ustnych i pisemnych, zaprzysiężonych lub powołanych urzędowo w Niemczech dostępna jest na stronie internetowej: www.justizdolmetscher.de). Poświadczenie dokumentów często jest możliwe w urzędach meldunkowych oraz w instytucjach kościelnych.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Proszę zapytać we właściwej instytucji, jakie dokumenty są Państwu potrzebne i w jakiej formie mają być przedłożone, np. jako oryginał, tłumaczenie przysięgłe czy poświadczona kopia.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- Poradnie programu pomocowego IQ
- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów
- służby migracyjne dla młodzieży

Internet:

- www.anerkennung-in-deutschland.de
- www.bmbf.de
- www.bamf.de
- www.anabin.de
- www.netzwerk-iq.de
- Dla niereglamentowanych dyplomów ukończenia szkoły wyższej: www.kmk.org, pozycja menu „Zentralstelle für ausländisches Bildungswesen”
- Federalna Agencja Pracy: www.arbeitsagentur.de
- Baza danych tłumaczy ustnych/pisemnych: www.justiz-dolmetscher.de

E-mail:

- Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców:
formularz kontaktu: www.bamf.de/kontakt-erkennung

Telefon:

- Gorąca linia Federalnego Urzędu ds. Migracji i Uchodźców:
+49 30 1815-1111 (pn. – pt., godz. 9–12)

Materiały informacyjne:

- Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców (dostępny na stronie internetowej: www.bamf.de/publikationen):
 - **Anerkennung ausländischer Berufsabschlüsse (Uznawanie zagranicznego wykształcenia zawodowego)**
(broszura w różnych językach)
 - **Anerkennung Ihres Berufsabschlusses - Ein Schritt auf Ihrem Weg zum Arbeiten in Deutschland (Uznanie Państwa wykształcenia zawodowego – krok na Państwa drodze do pracy w Niemczech)**
(wkładka złożona w licznych językach)
 - **Berufliche Anerkennung für Spätaussiedler (Uznanie kwalifikacji zawodowych dla późnych przesiedleńców)**
(broszura w języku niemieckim i rosyjskim)

2. Doradztwo zawodowe, pośrednictwo miejsc pracy i nauki

Zdobycie stosownego miejsca pracy czy wykształcenia nie zawsze jest łatwym zadaniem. Poniżej przedstawiamy przydatne informacje dot. doradztwa zawodowego i poszukiwania miejsc pracy lub nauki.

Znalezienie w Niemczech odpowiedniego zawodu wymaga Państwa aktywności. Centra informacji zawodowej Agencji Pracy oferują liczne informacje o różnych zawodach w Niemczech, zajęciach i niezbędnych kwalifikacjach. Prócz tego pracownicy Agencji Pracy służą radą i pomocą w szukaniu odpowiedniego miejsca nauki lub stanowiska pracy.

W całych Niemczech są Agencje Pracy. Proszę dowiedzieć się, która jest dla Państwa właściwa miejscowo. W poszukiwaniach pomoże strona internetowa Federalnej Agencji Pracy: www.arbeitsagentur.de, pozycje menu: „Kontakt/Anschriften der Agenturen vor Ort”.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Zdobywanie wykształcenia w wielu zawodach w Niemczech (w szczególności rzemieślniczych i handlowych) odbywa się w systemie dwutorowym. Oznacza to, że kształcenie ma miejsce w zakładzie (praktyka) i w szkole zawodowej (teoria).

Poszukiwanie pracy w gazetach codziennych i w Internecie

W Internecie istnieją różnorodne portale o pracy, które pomagają w poszukiwaniu stanowiska odpowiedniego do kwalifikacji i/lub w określonym regionie (np. giełda pracy Federalnej Agencji Pracy). Na niektórych stronach internetowych można skorzystać z możliwości uzyskania informacji drogą elektroniczną, jeżeli pojawi się nowa oferta pracy w poszukiwanym zawodzie.

Oprócz tego informacje o ofertach pracy firm dostępne są na ich stronach internetowych. Oferty pracy znajdują się tam często pod hasłami: „Jobs” (Praca) lub „Karriere” (Kariera).

Wiele stanowisk pracy oferowanych jest również w prasie codziennej. Ogłoszenia o pracy pojawiają się przeważnie w wydaniach środowych i sobotnich.

LISTA KONTROLA

W poniższych gazetach znajdują Państwo na przykład dużą ponadregionalną giełdę pracy:

- Süddeutsche Zeitung
- Frankfurter Allgemeine Zeitung
- Frankfurter Rundschau
- Die Zeit

Kolejną możliwością szukania pracy jest danie w gazecie własnego ogłoszenia w rubryce „Stellengesuche” (Szukam pracy) lub umieszczenia w Internecie na portalu o pracy własnego profilu. Można tam zaprezentować umiejętności i kwalifikacje oraz opisać, jakiego rodzaju pracy się szuka.

RADA

Proszę udać się bezpośrednio do potencjalnego pracodawcy i nawiązać z nim osobisty kontakt.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Uwaga! w Internecie lub w prasie codziennej zdarzają się niepoważne ogłoszenia np. o pracę w domu. Proszę zebrać dokładne informacje, o jaką pracę chodzi, zanim podpiszą Państwo umowę o pracę.

Ubieganie się o stanowisko pracy

Istotną rzeczą, zwiększającą szanse na uzyskanie pracy, jest podanie o pracę zawierające opis kwalifikacji i doświadczenia. Pracodawca, aby móc ocenić kwalifikacje, oczekuje z reguły pisemnego podania z listem motywacyjnym, CV (przeważnie ze zdjęciem i podpisem), świadectwami szkolnymi oraz świadectwami pracy. Świadectwa i inne ważne dokumenty powinny być złożone w języku niemieckim. Coraz częściej możliwe jest składanie podań o pracę online. Proszę się zorientować, w jakiej formie pracodawca chce otrzymać podanie to pracę.

LISTA KONTROLA

Podanie o pracę powinno zawierać:

- list przewodni (pismo)
- list motywacyjny (pismo), życiorys ze zdjęciem i podpisem (w formie tabelarycznej lub zwykłej),
- świadectwa, referencje, świadectwa pracy (przetłumaczone na język niemiecki)

RADA

Agencja Pracy oferuje szkolenia przygotowujące do ubiegania się o pracę. Można się na nich nauczyć, jak należy pisać podanie o pracę, co należy w nim ujmować.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- Agencja Pracy
- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów
- służby migracyjne dla młodzieży

Internet:

- Federalna Agencja Pracy:
www.arbeitsagentur.de i **www.planet-beruf.de**
- Federalne Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych: **www.bmas.de**
- Informacje dot. wykształcenia: **www.ausbildung.net**
- Informacje o pracy w Niemczech: **www.ba-auslandsvermittlung.de**,
pozycja menu: „Arbeit/Arbeiten in Deutschland”
- Portal Agencji Pracy:
www.jobboerse.arbeitsagentur.de
- Portal o pracy:
www.stepstone.de, **www.jobrapido.de**, **www.monster.de**
- Informacje dot. ubiegania się o pracę:
www.bewerbungsdschungel.com

Telefon:

- Centrum serwisowe Agencji Pracy:
+49 800 4 5555 00 (pn. – pt., godz. 8–18, bezpłatny)

Materiały informacyjne:

- Federalna Agencja Pracy (dostępna na stronie internetowej:
www.arbeitsagentur.de):
 - **JOBBÖRSE (GIEŁDA PRACY)** pod adresem **www.arbeitsagentur.de**
 - **Einfach und schnell eine Stelle finden (Szybkie i łatwe znalezienie oddziału)**
 - **durchstarten (łatwe i szybkie znalezienie miejsca pracy - start)**,
wydanie 2012 r.: „Zeitarbeit” (Praca czasowa)
 - **planet-beruf.de, Mein Start in die Ausbildung (Moje pierwsze kroki ku zdobyciu wykształcenia)** (zeszyt)
 - **planet-beruf.de, Berufswahl begleiten (Pomoc w wyborze zawodu)** oraz **Meslek seçimine destek** (magazyn dla rodziców i uprawnionych do sprawowania władzy rodzicielskiej)

3. Dalsze doskonalenie zawodowe

Kształcenie i dalsze doskonalenie zawodowe jest w Niemczech bardzo istotne. w wielu zawodach po zakończeniu edukacji niezbędne jest podniesienie kwalifikacji. w tym celu przewidziane są różnorodne formy kontynuacji kształcenia i zdobywania dalszych kwalifikacji:

- kursy i seminaria,
- programy przekwalifikowujące,
- studia (studia zaoczne, studia przez Internet),
- e-learning.

Federalna Agencja Pracy jest ważnym punktem kontaktowym w zakresie dalszego doskonalenia zawodowego. Informacje i porady dotyczące zawodowej integracji i dalszego kształcenia znajdują się w również w programie „Integration durch Qualifizierung” IQ (Integracja dzięki kwalifikacjom). Często także sam pracodawca oferuje możliwości podnoszenia kwalifikacji. Jeżeli chcą Państwo z niej skorzystać, proszę porozmawiać z pracodawcą.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- Agencja Pracy
- instytucje doskonalenia zawodowego
- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów

Internet:

- Federalna Agencja Pracy:
kursnet-finden.arbeitsagentur.de
- **www.bildungsserver.de**
- Program pomocowy IQ: **www.netzwerk-iq.de** (punkty menu „Anerkennung” (Nostryfikacja), „Berufsbezogenes Deutsch” (Język niemiecki dla celów zawodowych), „Diversity Management”, „Existenzgründung” (Założenie działalności gospodarczej), „Qualifizierung” (Podnoszenie kwalifikacji))
- DGB Bildungswerk (podnoszenie kwalifikacji i doskonalenie zawodowe): **www.proqua.de**

4. Zakładanie działalności gospodarczej i samozatrudnienie

Istotną rolę odgrywają w Niemczech samodzielni przedsiębiorcy. Niemcy potrzebują ludzi z kreatywnymi pomysłami, tworzących nowe produkty, procesy i usługi. z założeniem własnej działalności gospodarczej wiąże się jednak problem finansowego ryzyka. Z tego względu dobre przygotowanie i wystarczające zabezpieczenie finansowe są tu niezbędne. Jeżeli chcą Państwo założyć firmę, istnieje możliwość wystąpienia o dotację ze strony państwa.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Kto jako cudzoziemiec może podjąć samodzielną działalność, uregulowane jest w ustawie o pobycie, działalności gospodarczej i integracji cudzoziemców na terenie RFN (Aufenthaltsgesetz) oraz w ustawie o powszechnej swobodzie osiedlania się i przemieszczania w Unii Europejskiej (Freizügigkeitsgesetz/EU). Jeżeli przybywają Państwo w szczególności spoza Unii Europejskiej, proszę koniecznie zebrać dokładne informacje o obowiązujących Państwa przepisach.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- Agencja Pracy
- Izba przemysłowo-handlowa, izba rzemieślnicza
- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów

Internet:

- Portal o zakładaniu działalności gospodarczej Federalnego Ministerstwa Gospodarki i Energii (m.in.: informacje dla imigrantów rozpoczynających własną działalność gospodarczą):

www.existenzgruender.de

- Program pomocowy IQ:
www.netzwerk-iq.de, pozycja menu „Existenzgründung“

Telefon:

- Infolinia Federalnego Ministerstwa Gospodarki i Energii:
 - Średnie przedsiębiorstwa/zakładanie działalności gospodarczej:
+49 30 340 60 65 60 (pn. – czw., godz. 8–20 oraz pt., godz. 8–12)

Materiały informacyjne:

- Publikacje Federalnego Ministerstwa Gospodarki i Energii (dostępne na stronie: **www.existenzgruender.de**, pozycja menu: „Mediathek/Publikationen“):
 - **Starthilfe – Der erfolgreiche Weg in die Selbständigkeit (Starter – dobra droga do samozatrudnienia)**
 - **EXIST – Gründerstipendium (EXIST - stypendium na założenie własnej działalności)**
 - Informator **Gründerzeiten**
 - **Gründungslotse Deutschland (Pilot w pomocy zakładania własnej działalności - Niemcy)**

5. Prawo pracy: czas pracy, urlop i choroba

Pełny etat wynosi w Niemczech 40 godzin tygodniowo. Możliwe jest także podjęcie pracy w niepełnym wymiarze godzin. Maksymalny tygodniowy czas pracy jest ograniczony ustawowo, średnio do 48 godzin (60 godzin z wyrównaniem do 48 godzin w ciągu 6 miesięcy). Normalnie pracuje się od poniedziałku do piątku. Ustawowo dopuszczalna jest praca we wszystkie dni robocze tygodnia (od poniedziałku do soboty) oraz praca w nocy i na zmiany. W wielu obszarach, przykładowo w służbie zdrowia, gastronomii i zakładach komunikacji dopuszczalna jest praca w niedzielę i święta.

Kto pracuje pięć dni w tygodniu, ma ustawowe prawo do 20 dni roboczych urlopu w roku. Młodzież ma przy pięciodniowym tygodniu pracy ustawowe prawo do urlopu w dłuższym wymiarze: w wieku poniżej 16 lat do przynajmniej 25 dni, poniżej 17 lat do przynajmniej 23 dni i poniżej 18 lat do przynajmniej 21 dni.

Choroba

Pracodawca wypłaca w czasie choroby pełną pensję przez 6 tygodni. W razie choroby trwającej dłużej niż 6 tygodni i posiadania ubezpieczenia ustawowego kasa chorych wypłaci Państwu 70 procent pensji. W ubezpieczeniach prywatnych obowiązują różne zasady. Proszę poinformować się bezpośrednio w swojej kasie chorych.

W przypadku choroby istotne jest natychmiastowe poinformowanie o niej pracodawcy. Jeżeli są Państwo chorzy dłużej niż 3 dni, należy najpóźniej do czwartego dnia przekazać pracodawcy zaświadczenie (zwolnienie). Pracodawca jest jednakże uprawniony także wcześniej zażądać przedłożenia zaświadczenia lekarskiego.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Nie muszą Państwo informować pracodawcy o swoich chorobach. Informacje te podlegają tajemnicy lekarskiej i w związku z tym nie są wymienione w zaświadczeniu lekarskim, które wydaje lekarz.

Kündigungsschutz (Ochrona przed wypowiedzeniem)

W przedsiębiorstwach zatrudniających w Niemczech ponad 10 pracowników znajduje zastosowanie ustawa chroniąca przed wypowiedzeniem (Kündigungsschutzgesetz), która chroni w razie wypowiedzenia społecznie nieuzasadnionego. Szczególna ochrona przed wypowiedzeniem przysługuje np. członkom rady zakładowej, ciężarnym i matkom, które pozostają w stosunku pracy, aż do upływu 4 miesięcy od porodu, oraz pracownikom w trakcie urlopu rodzicielskiego oraz niepełnosprawnym w stopniu znacznym.

Im dłużej pracuje się w danej firmie, tym dłuższy jest ustawowy okres wypowiedzenia na wypadek wypowiedzenia stosunku pracy przez pracodawcę. Okresy wypowiedzenia mogą też wynikać z mającej zastosowanie umowy zbiorowej.

Tutaj można otrzymać informacje

Internet:

- Federalne Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych: www.bmas.de
- Portal informacyjny o życiu zawodowym i niepełnosprawności: www.talentplus.de

Materiały informacyjne:

- Publikacje Federalnego Ministerstwa Pracy i Spraw Socjalnych (dostępne na stronie: www.bmas.de, pod pozycją menu: „Service/Publikationen”):
 - **Das Arbeitszeitgesetz (Ustawa o czasie pracy)**
 - **Kündigungsschutz (Ochrona przed wypowiedzeniem)**
 - **Arbeitsrecht (Prawo pracy)**
 - **Teilzeit – Alles, was Recht ist (Praca w niepełnym wymiarze godzin – wszystko od strony prawnej)**

6. Dochody i podatki

Dochody muszą być w Niemczech opodatkowane. Sposób opodatkowania zależy od tego, czy jest się zatrudnionym, czy też prowadzi się własną działalność.

Jako osoba zatrudniona otrzymuje się od pracodawcy na konto kwotę dochodu netto. Ubezpieczenie emerytalne, ubezpieczenie zdrowotne, ubezpieczenie na wypadek bezrobocia oraz ubezpieczenie pielęgnacyjne są odliczane od pensji i opłacane przez pracodawcę bezpośrednio. Prócz tego zostają przekazane urzędowi skarbowemu: podatek dochodowy, podatek solidarnościowy i ewentualnie podatek kościelny. Prowadzący własną działalność powinien samodzielnie odprowadzać podatek od dochodów.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- Miejscowe stowarzyszenie pomocy w rozliczaniu podatku od płac (Örtlicher Lohnsteuerverein)
- urząd skarbowy

Internet:

- Kalkulator do wyliczania podatku od wynagrodzenia i podatku dochodowego Federalnego Ministerstwa Finansów: www.bmf-steuerrechner.de
- Informacje o pojęciach z zakresu niemieckiego prawa podatkowego: www.bundesfinanzministerium.de, pozycja menu: „Service/Glossar”

Telefon:

- Obsługa telefoniczna dla obywateli w Federalnym Ministerstwie Finansów: **+49 30 18682-3300**

VI. Mieszkanie

1. Poszukiwanie mieszkania

W przypadku poszukiwaniu domu lub mieszkania, Internet jest pierwszym źródłem informacji. Znajdują się tam oferty, którzy specjalizują się w pośrednictwie wynajmu mieszkań i domów. Wiele gazet publikuje również na swoich stronach internetowych ogłoszenia dotyczące wynajmu mieszkań.

Ogłoszenia w gazetach

Pomocne może okazać się przejrzanie gazet. Proszę uprzednio zapytać sąsiadów, znajomych albo bezpośrednio w gazecie, w jakim dniu ukazują się ogłoszenia mieszkaniowe – często pojawiają się one w wydaniach weekendowych.

Jeżeli znajdą Państwo w gazecie coś odpowiedniego, należy nawiązać kontakt z wynajmującym, ewentualnie ze sprzedawcą. W ofertach zamieszczane są numery telefonu lub adresy mailowe. Niekiedy podany jest numer identyfikacyjny lub kombinacja literowa – tak zwany kod. Na ofertę z kodem należy odpowiedzieć pisemnie i przesłać list gazecie. Będzie on automatycznie przekazany wynajmującemu lub sprzedawcy. Proszę pamiętać o podaniu właściwego kodu na kopercie oraz w liście.

Pomoc urzędu ds. mieszkaniowych

Przy poszukiwaniu mieszkania pomocny może być urząd ds. mieszkaniowych w mieście lub gminie. Często oferowane są tam mieszkania bezpośrednio. W innym przypadku pracownicy urzędu mieszkaniowego mogą udzielić dalszej pomocy, udostępniając przydatne adresy i informacje.

Zlecenie dla agenta obrotu nieruchomościami

Można także skorzystać z pomocy agentów nieruchomości. Pośredniczą oni za opłatą w obrocie mieszkaniami i domami. Adresy kontaktowe znajdują się w wykazach branżowych lub lokalnych książkach telefonicznych.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Jeżeli zdecydują się Państwo na pomoc agenta nieruchomości, muszą się Państwo liczyć przy najmie z kosztami w wysokości maks. dwóch miesięcznych czynszów wraz z VAT. W razie kupna prowizja agenta wynosi z reguły 3 do 6% ceny kupna wraz z VAT.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- administracja gminy, miasta lub powiatu – urząd ds. mieszkaniowych
- prasa codzienna
- gazety z ogłoszeniami
- pośrednik (pośrednictwo płatne)

Internet:

- strony internetowe prasy codziennej
- strony o nieruchomościach w Internecie

2. Co po przeprowadzce?

Przemeldowanie miejsca zamieszkania

Jak tylko będą mieli Państwo nowe mieszkanie i w związku z tym nowy adres, będą Państwo musieli powiadomić o zmianie właściwy urząd meldunkowy w gminie.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Jeżeli przemeldują się Państwo za późno, zapewne będą musieli Państwo zapłacić grzywnę. Prócz tego może mieć to negatywne skutki dla Państwa statusu pobytowego. Niektóre administracje przewidują tu termin tygodniowy.

Zlecenie przekierowywania przesyłek

Po przeprowadzce powinni Państwo zlecić poczcie przekierowywanie przesyłek. Listy i paczki będą w ustalonym przedziale czasu automatycznie przesyłane na nowy adres. Usługa ta jest jednak odpłatna. Okres czasu, który objęty jest zleceniem przekierowywania przesyłek należy wykorzystać do poinformowania o przeprowadzce banków, ubezpieczycieli, urzędów i innych instytucji.

Przemeldowanie telefonu

Jeżeli mają Państwo telefon stacjonarny, proszę nie zapomnieć o wyrejestrowaniu i zarejestrowaniu telefonu w odpowiednim czasie.

3. Wsparcie państwa

Mieszkania socjalne

W większości miast i gmin są tzw. mieszkania socjalne, które są dotowane przez państwo, aby umożliwić korzystne cenowo opłaty za zamieszkanie. Te mieszkania można wynajmować tylko potrzebującym grupom ludzi. Do najmu takiego lokalu niezbędne jest zaświadczenie uprawniające do mieszkania socjalnego (Wohnberechtigungsschein). Jeżeli Państwa dochody są poniżej określonej granicy, mogą Państwo wystąpić z wnioskiem do administracji miasta lub gminy o takie zaświadczenie. Z reguły właściwy jest tu urząd ds. mieszkaniowych.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Zaświadczenie uprawniające do mieszkania socjalnego obowiązuje na czas ograniczony. z tego względu proszę w odpowiednim czasie postarać się o jego przedłużenie!

Zasiłek mieszkaniowy

Jako najemcy mogą mieć Państwo prawo do zasiłku mieszkaniowego. Czy i w jakiej wysokości otrzymają Państwo dofinansowanie do czynszu – zależy to od liczby osób w gospodarstwie domowym, wysokości wspólnych dochodów oraz wysokości czynszu.

RADA

Czy i w jakiej wysokości przysługuje zasiłek mieszkaniowy, można obliczyć przy pomocy kalkulatora zasiłku mieszkaniowego. Kalkulatory udostępnione są przez osiem krajów związkowych w Internecie pod adresem: www.wohngeldrechner.nrw.de.

Również właściciele mieszkań i domów przez nich bezpośrednio zamieszkiwanych mogą otrzymać dofinansowanie od państwa – tzw. dodatek na pokrycie obciążeń. Dodatek ten zależny jest od liczby podlegających uwzględnieniu osób w gospodarstwie domowym, miesięcznej wysokości wspólnych dochodów oraz branego pod uwagę obciążenia. Dalsze informacje i niezbędne formularze dostępne są w urzędzie ds. zasiłków mieszkaniowych administracji gminnej lub miejskiej.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- administracja gminy, miasta lub powiatu – urząd ds. mieszkaniowych

Internet:

- Federalne Ministerstwo Ochrona Środowiska i Przyrody, Budownictwa i Bezpieczeństwa Atomowego: www.bmub.bund.de

E-mail:

- Federalne Ministerstwo Ochrona Środowiska i Przyrody, Budownictwa i Bezpieczeństwa Atomowego: service@bmub.de

Telefon:

- Federalne Ministerstwo Ochrona Środowiska i Przyrody, Budownictwa i Bezpieczeństwa Atomowego: **+49 30 18305-0** (pn. – pt., godz. 9–12)

4. Czynnosc i prawo najmu

Umowa najmu jest ważnym dokumentem i reguluje wiele szczegółów stosunku najmu. Jest ona wiążąca zarówno dla Państwa, jak i dla wynajmującego, o ile jej ustalenia nie kolidują z prawnymi przepisami dot. ochrony najemcy. w związku z tym należy dokładnie przeczytać umowę najmu przed jej podpisaniem.

Wprawdzie umowa najmu może być zawarta ustnie, ale ze względu na bezpieczeństwo prawne zaleca się jednak zawarcie umowy w formie pisemnej. W praktyce wynajmujący wykorzystują najczęściej wydrukowane umowy, które udostępniane są przez związki wynajmujących. Te umowy muszą spełniać również ustawowe przepisy dot. ochrony najemcy.

LISTA KONTROLA

Przed zawarciem umowy najmu należy zebrać szczegółowe informacje np. o:

- wysokości czynszu,
- wysokości opłat eksploatacyjnych (w szczególności także o kosztach ogrzewania, można poprosić o przedłożenie świadectwa energetycznego),
- wysokości kaucji,
- ewentualnej prowizji pośrednika,
- ewentualnym czynszu progresywnym (czynsz, który będzie automatycznie ulegał podniesieniu),
- czasie trwania umowy najmu (czas określony bądź nieokreślony),
- obowiązkach w zakresie remontu

RADA

Proszę domagać się zawarcia wszelkich porozumień co do umowy najmu w formie pisemnej, ustne ustalenia prowadzą później często do sporów.

Przy wprowadzaniu się do nowego mieszkania często trzeba dodatkowo podpisać przy umowie najmu tzw. protokół zdawczo-odbiorczy. Podpisując go, potwierdza się, w jakim stanie było mieszkanie w momencie jego przejęcia. Z tego względu proszę bardzo dokładnie przeczytać protokół zdawczo-odbiorczy. Za szkody, które nie zostaną odnotowane, mogą być Państwo zostać później pociągnięci do odpowiedzialności przez wynajmującego.

Wynajmujący może zażądać kaucji do zabezpieczenia mieszkania. Jeżeli mieszkanie zostanie w złym stanie po Państwa wyprowadzce, może zatrzymać kaucję i sfinansować nią naprawy, bądź pokryć zaległości czynszowe, jeśli czynsz nie został w całości opłacony, Kaucja nie może w sumie przekraczać trzech miesięcznych czynszów podstawowych (czynsz bez opłat eksploatacyjnych).

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- Administracja gminy, miasta lub powiatu: urząd ds. mieszkaniowych
- Stowarzyszenia najemców (członkostwo płatne)

Internet:

- Deutscher Mieterbund e. V. (Niemiecki Związek Najemców stow. zarej.): www.mieterbund.de

Oplaty eksploatacyjne i usuwanie odpadów

Oprócz czynszu za lokale mieszkalne (czynsz bez opłat za ogrzewanie, netto) należy z reguły płacić tzw. opłaty eksploatacyjne (często określane także jako koszty dodatkowe), które są rozliczane raz do roku. Należą do nich przykładowo koszty ogrzewania i wody oraz opłaty za ścieki i śmieci. Z reguły opłaca się z góry co miesiąc określoną kwotę zaliczki tytułem opłat eksploatacyjnych i otrzymuje się na koniec roku rozliczenie (najczęściej rok kalendarzowy). Rozliczenie kosztów dodatkowych należy dokładnie sprawdzić.

Śmieci w Niemczech zbiera się i utylizuje posegregowane. Na papier i tekturę, odpady organiczne (przykładowo resztki owoców i warzyw) oraz na pozostałe odpady przeznaczone są oddzielne pojemniki. Dodatkowo są punkty do składowania lub kontenery na pozostałe rodzaje odpadów np. szkło i odpady szkodliwe (jak farby i lakiery).

Dla sąsiedzkiej zgody!

Przestrzeganie ciszy nocnej w godz. od 22 do 6 jest nakazane ustawowo. Prócz tego mogą być regulaminy budynków. Mają one charakter dobrowolnej regulacji, na którą wyraża się zgodę, podpisując umowę najmu. Regulamin budynku określa zasady współżycia wszystkich mieszkańców. Otrzymuje się go od administracji budynku lub wynajmującego.

Jako najemca domu lub mieszkania podlega się określonym obowiązkom, np. konieczności terminowego opłacania czynszu. Przysługują jednak także prawa, np. w przypadku większych napraw. W razie pytań dotyczących prawa najmu dobrymi punktami kontaktowymi są Związek Najemców i lokalne stowarzyszenia najemców. W wielu miastach mają otwarte biura, do których mogą się Państwo udać. Ich oferta jest jednakże częściowo odpłatna.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- administracja gminy, miasta lub powiatu
- administracja budynku
- wynajmujący
- Stowarzyszenia najemców (członkostwo płatne)
- centrale konsumenckie

Internet:

- Deutscher Mieterbund e. V. (Niemiecki Związek Najemców stow. zarej.): www.mieterbund.de
- Mieterschutzbund e.V. (Związek Ochrony Najemców stow. zarej.): www.mieterschutzbund.de

VII. Dzieci i rodzina

Dla wielu ludzi w Niemczech rodzina jest bardzo ważna. Wpływa ona na nasze życie w różnorodny sposób. Większość ludzi w Niemczech traktuje wychowanie dzieci jako wspólne zadanie matek i ojców. Wiele matek pracuje, coraz więcej ojców po narodzinach dziecka decyduje się przez pewien czas pozostać w domu, aby się nim opiekować.

1. Cięża i ochrona macierzyństwa

Poradnie ciążowe

Istnieją oferty doradcze przewidziane specjalnie dla przyszłych matek i rodziców. Jeżeli oczekują Państwo dziecka, poradnia ciążowa pomocna będzie we wszelkich pytaniach dotyczących ciąży i porodu, a także będzie w okresie ciąży przekazywać informacje dotyczące kwestii medycznych, socjalnych i prawnych. Doradztwo odbywa się na życzenie anonimowo i w wielu językach.

W poradni ciążowej otrzymają Państwo informacje odnośnie tego i innych tematów:

- kwestii związanych z ciążą i porodem,
- świadczeń finansowych i socjalnych wspierających matkę w czasie ciąży i po porodzie,
- prawa pracy (np. ochrona macierzyństwa i urlop rodzicielski),
- aborcji,
- ofert przyjaznego porodu,
- świadczeń dla rodzin i dzieci,
- możliwości opieki nad dziećmi.

Ciężarne, które są w konfliktowej sytuacji w związku z ciążą i rozważają przerwanie ciąży, mają możliwość skorzystania z tak zwanego doradztwa w razie konfliktów w związku z ciążą. Jest ono jednym z warunków przerwania ciąży w terminie dwunastu miesięcy. Doradztwo jest na życzenie anonimowe, zawsze nieodpłatne i jest prowadzone niezależnie od wyników. Placówka ds. doradztwa w razie konfliktów w związku z ciążą w Państwa pobliżu mogą Państwo znaleźć pod adresem www.familienplanung.de/beratung/.

Fundacja Federalna „Matka i Dziecko - ochrona nienarodzonego życia” („Mutter und Kind – Schutz des ungeborenen Leben“) udziela pomocy kobietom w ciąży szybko i niebiurokratycznie poprzez finansowe wsparcie w powiązaniu z doradztwem indywidualnym. Kobiety w ciąży znajdujące się w trudnym położeniu mogą otrzymać środki z fundacji, jeżeli nie dysponują dostateczną ilością pieniędzy, aby pokryć koszty związane z ciążą, a następnie z pielęgnacją i wychowaniem dziecka. Aby to stwierdzić; in-cówka doradztwa kobiet w ciąży sprawdza zarobki. Świadczenia wspierające może otrzymać tylko matka, która mieszka w Niemczech, przedłożyła zaświadczenie lekarskie o ciąży i gdy inne świadczenia nie wystarczają na pokrycie wydatków lub nie napływają w odpowiednim czasie. Wniosek na pomoc finansową ze strony Fundacji Federalnej Matka i Dziecko (Bundesstiftung Mutter und Kind) musi zostać złożony przed porodem dziecka w placówce ds. doradztwa kobietom w ciąży.

RADA

Organizacje dobroczynne i rodzinne, kościoły, urzędy socjalne, urzędy ds. zdrowia oraz lekarze oferują doradztwo dot. ciąży i w razie konfliktów w zw. z ciążą. Większość ofert doradczych jest bezpłatna i można z niej skorzystać anonimowo. Oprócz doradztwa osobistego często oferuje się również doradztwo przez Internet lub telefon.

Ciąża i okres tuż po porodzie

Podczas ciąży i po porodzie matka ma prawo do opieki położnej lub lekarza. Jak tylko stwierdzona zostanie ciąża, powinny Panie raz na cztery tygodnie udawać się do lekarza ginekologa, a od 32. tygodnia ciąży nawet raz na dwa tygodnie. Koszty profilaktyki w trakcie ciąży zostaną pokryte przez kasę chorych.

Kobiety ciężarne, które są zatrudnieni w zależnych stosunku pracy aktywne zawodowo znajdują się pod szczególną ochroną, tzw. ochroną macierzyństwa. Okres ten zaczyna się na 6 tygodni przed porodem i kończy 8 tygodni po nim. Ochrona ta jest w Niemczech uregulowana ustawowo. W tym okresie kobiety zasadniczo nie mogą pracować. Ich miejsce pracy zostaje zachowane, mogą one po okresie ochronnym znowu powrócić do pracy. Prócz tego kobiety ciężarne nie mogą pracować dłużej niż 8,5 godziny dziennie i wykonywać ciężkiej pracy fizycznej. Dokładnych informacji udzieli w tym względzie pracodawca lub jeden z wymienionych punktów doradztwa.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- lekarze ginekolodzy
- poradnie dot. ciąży/poradnie na wypadek konfliktów w zw. z ciążą
- urząd ds. zdrowia
- pracodawca

Internet:

- Federalne Ministerstwo ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży:
 - www.bmfsfj.de
 - www.familien-wegweiser.de
- Bundesstiftung „Mutter und Kind – Schutz des ungeborenen Lebens (Fundacja Federalna „Matka i Dziecko - ochrona nienarodzonego życia”): www.bundesstiftung-mutter-und-kind.de
- Beratung und Geburt vertraulich (Doradztwo i oferta przyjaznego porodu): www.geburt-vertraulich.de
- Wyszukiwarka lekarzy ginekologów: www.frauenaerzte.de
- Federalna Centrala Oświaty Zdrowotnej: www.familienplanung.de
- Elternratgeber des Bayerischen Landesjugendamtes (Poradnik dla rodziców Bawarskiego Krajowego Urzędu ds. Dzieci i Młodzieży): www.elternimnetz.de

Telefon:

- Telefon serwisowy Federalnego Ministerstwa ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży: **+49 30 20179130** (pon. - czw., godz. 9 - 18)
- Pogotowie telefoniczne Urzędu Federalnego ds. Rodziny i Społeczeństwa obywatelskiego dla kobiet w ciąży, które życzą sobie zachować anonimowość: **+49 800 4040020** (bezpłatne)

Materiały informacyjne:

- Publikacje Federalnego Ministerstwa ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży (dostępne na stronie internetowej: www.bmfsfj.de):
 - **Leitfaden zum Mutterschutz (Wprowadzenie do ochrony macierzyństwa)**
 - **Schwangerschaftsberatung § 218 (Doradztwo przy ciąży niechcianej)**
 - **Die vertrauliche Geburt - Informationen über das Gesetz zum Ausbau der Hilfen für Schwangere und zur Regelung der vertraulichen Geburt (Przyjazdy poród – informacje dotyczące poszerzenia pomocy dla kobiet ciężarnych i regulacji przyjaznego porodu)**
 - **Hilfe und Unterstützung in der Schwangerschaft - Bundesstiftung Mutter und Kind (Pomoc i wsparcie w czasie ciąży – Fundacja Federalna Matka i Dziecko)**
 - Broszura informacyjna dotycząca świadczeń **Bundesstiftung „Mutter und Kind” (Fundacja Federalna „Matka i Dziecko”)** (w wielu językach)

2. Urlop rodzicielski, zasiłek wychowawczy i zasiłek dla opiekunów

Urlop rodzicielski

W Niemczech państwo udziela wsparcia przy wychowaniu dzieci. Pracownicy mają prawo do urlopu rodzicielskiego do trzecich urodzin dziecka. Urlop rodzicielski stwarza możliwość opiekowania się dziećmi. Podczas urlopu rodzicielskiego można pracować do 30 godzin tygodniowo, nie jest to jednak obowiązek. Stanowisko pracy zostaje zachowane i pracodawca nie ma prawa do jego wypowiedzenia. Urlop rodzicielski może być wzięty samodzielnie lub wspólnie przez matki i ojców. Także dziadkowie mają prawo do urlopu rodzicielskiego, jeżeli mieszkają oni wspólnie z wnuczkami w jednym gospodarstwie domowym i opiekują oraz wychowują to dziecko, a odpowiedni rodzic jest jeszcze niepełnoletni lub w trakcie ostatniego bądź przedostatniego roku kształcenia zawodowego, które rozpoczęła, były jeszcze niepełnoletni, a żaden z obydwu rodziców nie zgłasza roszczeń o urlop rodzicielski.

LISTA KONTROLA

Istotne jest, aby Państwo:

- mieszkali z dzieckiem w jednym gospodarstwie domowym,
- w przeważającej mierze sami dzieckiem się opiekowali i je wychowywali,
- w okresie urlopu rodzicielskiego nie pracowali dłużej niż 30 godzin tygodniowo.

Wniosek o urlop rodzicielski powinien być złożony pracodawcy najpóźniej na 7 tygodni przed rozpoczęciem urlopu rodzicielskiego. Po urlopie rodzicielskim pracodawca musi z reguły zaoferować stanowisko równoważne.

Zasiłek wychowawczy

Zasiłek wychowawczy jest wsparciem ze strony państwa dla rodziców, którzy po urodzeniu dziecka chcą się sami opiekować dzieckiem przez pierwsze 14 miesięcy i z tego względu nie są czynni zawodowo lub są, ale w niepełnym wymiarze godzin. Także rodzice, którzy przed urodzeniem dziecka nie byli czynni zawodowo, otrzymują zasiłek wychowawczy.

Najważniejsze informacje o zasiłku wychowawczym:

- Jego wysokość wynosi około dwóch trzecich dotychczasowych dochodów przed porodem – przynajmniej 300 euro i maks. 1.800 euro.
- Zasiłek wychowawczy wypłacany jest przez pierwsze 14 miesięcy po porodzie. Rodzicom przysługuje 12 miesięcznych wypłat zasiłku wychowawczego.
- Jeżeli matka i ojciec dzielą między siebie zasiłek wychowawczy i utracili dochody, otrzymują razem maksymalnie 14 miesięcznych wypłat zasiłku wychowawczego. Przy czym jeden z rodziców może pobierać zasiłek wychowawczy przez przynajmniej dwa miesiące i przez najwyżej 12 miesięcy.
- Zasiłek wychowawczy w pełnym – 14-miesięcznym wymiarze przysługuje rodzicom samotnie wychowującym dzieci, jeżeli otrzymują go jako wyrównanie utraconych dochodów.
- Również w przypadku gdy nie pracowali Państwo przed narodzinami dziecka, mogą Państwo otrzymać minimalny zasiłek wychowawczy w wysokości 300 euro.

LISTA KONTROLA

Jeżeli chcą Państwo otrzymać zasiłek wychowawczy, muszą Państwo spełniać następujące warunki:

- sami Państwo opiekują się dzieckiem i wychowują je po narodzinach,
- mieszkają Państwo z dzieckiem w jednym gospodarstwie domowym,
- nie są Państwo czynni zawodowo dłużej niż 30 godzin tygodniowo,
- Państwa miejsce zamieszkania jest w Niemczech.

Obywatele państw członkowskich UE, Islandii, Liechtensteinu, Norwegii i Szwajcarii mają tak jak Niemcy również prawo do zasiłku wychowawczego, jeżeli są w Niemczech czynni zawodowo lub w Niemczech mieszkają. Dla innych cudzoziemców obowiązuje zasada: osoby posiadające zezwolenie na osiedlenie się mogą otrzymać zasiłek wychowawczy. Kto posiada dokument pobytowy, ma prawo do zasiłku wychowawczego, jeżeli jest uprawniony do zarobkowania w Niemczech lub już tu legalnie pracował. Proszę skorzystać z porady w kwestii dokładnych przepisów.

Wniosek o zasiłek wychowawczy musi być złożony pisemnie. Kraje związkowe zorganizowały w tym celu punkty ds. zasiłku wychowawczego.

RADA

Za pomocą kalkulatora zasiłku wychowawczego można obliczyć wysokość zasiłku wychowawczego, który Państwo otrzymają. Dostępny jest on na stronie internetowej Federalnego Ministerstwa ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży: www.bmfsfj.de, pod pozycją menu: „Familie”.

Zasiłek dla opiekunów

Jeżeli Państwo sami opiekują się małym dzieckiem i nie korzystają Państwo i nie korzystają Państwo z opieki, za które ponoszona jest publiczna odpowiedzialność (patrz odnośnie tego ustęp 4. Możliwości opieki nad dzieckiem), mogą Państwo mieć prawo do zasiłku dla opiekunów. Pieniądze dla opiekunów mogą być pobierane maksymalnie 22 miesiące. Przechodzą one bez przerw w czternastomiesięczny okres pobierania zasiłku wychowawczego. z reguły istnieje prawo do zasiłku dla opiekunów od pierwszego dnia 15-go miesiąca życia do maksymalnie 36-go miesiąca życia dziecka. Zasiłek dla opiekunów wynosi od 1-go sierpnia 2014 miesięcznie 150 euro. Jest on wypłacany jako świadczenie pieniężne i nie należy go opodatkowywać. Zasiłek dla opiekunów jest wypłacany jako świadczenie priorytetowe i jest zaliczany w poczet zasiłku dla bezrobotnych II, pomocy społecznej. Partnerami kontaktowymi są placówki zasiłków dla opiekunów, które z reguły posiadają swoje siedziby w placówkach odpowiedzialnych za zasiłek wychowawczy.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- administracja gminy, miasta lub powiatu
- punkty doradztwa rodzinnego
- punkty ds. zasiłku rodzinnego

Internet:

- Federalne Ministerstwo ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży www.bmfsfj.de, punkt menu „Familie” (informacje o urlopie rodzicielskim, zasiłku wychowawczym, zasiłku dla opiekunów, przegląd punktów ds. zasiłków wychowawczych i zasiłków dla opiekunów w krajach związkowych, wraz z pytaniami i odpowiedziami)

- Portal informacyjny Federalnego Ministerstwa ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży: www.familien-wegweiser.de
- www.elterngeld.net (informacje o zasiłku wychowawczym, ogólne informacje i doradztwo dla rodziców)

Telefon:

- Telefon serwisowy Federalnego Ministerstwa ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży: **+49 30 20179130** (pon. - czw., godz. 9 - 18)

Materiały informacyjne:

- Publikacje Federalnego Ministerstwa ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży (dostępne na stronie internetowej: www.bmfsfj.de):
 - **Elterngeld und Elternzeit (Zasiłek wychowawczy i urlop wychowawczy)**
 - **Informationen zum Betreuungsgeld (Informacje o zasiłku dla opiekunów)**

3. Dodatek i zasiłek na dziecko

Dodatek na dziecko

Rodzice posiadają prawo do dodatku na dziecko do ukończenia przez nie 18 lat, jeżeli mieszka ono w Niemczech, państwie członkowskim Unii Europejskiej lub w państwie, w którym zastosowanie znajduje porozumienie o utworzeniu Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Jeżeli dziecko zdobywa wykształcenie lub studiuje, prawo to wydłuża się do 25 roku życia. Dla pierwszej dwójki dzieci przysługuje miesięcznie po 184 euro na dziecko, na trzecie dziecko 190 euro i na każde następne dziecko 215 euro. Dodatek na dziecko przysługuje w kasie rodzinnej Agencji Pracy po złożeniu wniosku. Ze względu na posiadanie dzieci zapewnia się rodzinom dodatkowo tzw. kwotę wolną od podatku od dochodów i wynagrodzeń. Formularz wniosku o dodatek na dziecko otrzymać można w kasie rodzinnej, a także on-line na stronie internetowej: www.familienkasse.de.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Obywatele państw członkowskich UE, Islandii, Liechtensteinu, Norwegii i Szwajcarii mają tak jak Niemcy prawo do dodatku na dziecko, jeżeli są w Niemczech czynni zawodowo lub w Niemczech mieszkają. Wobec innych cudzoziemców obowiązuje zasada: osoby z zezwoleniem na osiedlenie się mogą otrzymać zasiłek wychowawczy. Kto posiada dokument pobytowy, ma prawo do zasiłku wychowawczego, jeżeli jest uprawniony do zarobkowania w Niemczech lub już tu legalnie pracował. Proszę skorzystać z porady w kwestii dokładnych przepisów.

Zasiłek na dziecko

W niżej wymienionych przypadkach państwo niemieckie wspiera rodziny z niewielkimi dochodami, przyznając dodatkowo zasiłek na dziecko:

- Dziecko jest stanu wolnego, ma mniej niż 25 lat i mieszka w tym samym gospodarstwie domowym.
- Dochody i majątek zapewniają wprawdzie minimum egzystencji rodzicom, ale nie dzieciom.
- Nie przysługuje prawo do pomocy społecznej lub do zasiłku dla bezrobotnych typu II.

Wysokość zasiłku na dziecko zależy od dochodów i majątku rodziców i wynosi maks. 140 euro na dziecko miesięcznie. Wniosek o zasiłek na dziecko otrzymają Państwo w kasie rodzinnej, a także on-line na stronie internetowej www.familienkasse.de.

Prócz tego osoby, które pobierają zasiłek na dziecko lub zasiłek mieszkaniowy dla swoich dzieci mają od 01.01.2011 r. prawo do świadczeń edukacyjnych i integracyjnych. Obejmują one:

- jednodniowe wycieczki klasowe ze szkoły lub przedszkola
- wielodniowe wycieczki klasowe ze szkoły lub przedszkola,
- 100 euro rocznie na potrzeby szkolne,
- dofinansowanie kosztów przejazdu uczniów,
- stosowne wsparcie edukacyjne,
- posiłek obiadowy w szkole, przedszkolu i świetlicy
- świadczenia na udział w społecznym i kulturalnym życiu społeczności.

Świadczenia edukacyjne i integracyjne należą do kompetencji administracji lokalnej, tzn. urzędu miasta, gminy lub powiatu.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- punkty doradztwa rodzinnego
- Kasa rodzinna Federalnej Agencji Pracy
- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów
- służby migracyjne dla młodzieży

Internet:

- Kasy rodzinne: www.familienkasse.de lub www.kinderzuschlag.de
- Portal serwisowy Federalnego Ministerstwa ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży: www.familien-wegweiser.de

Telefon:

- Kasy rodzinne (pn. – pt., godz. 8–18, bezpłatny):
 - Pytania dot. dodatku i zasiłku na dziecko: **+49 800 4555-30**
 - Informacja o terminie wypłaty dodatku i zasiłku na dziecko: **+49 800 4555-33**

Materiały informacyjne:

- Publikacje kasy rodzinnej (dostępne na stronie internetowej: www.familienkasse.de):
 - **Merkblatt Kindergeld (Pouczenie: dodatek na dziecko)**
 - **Merkblatt Kinderzuschlag (Pouczenie: zasiłek na dziecko)**

4. Możliwości opieki nad dzieckiem

Jak najwcześniejsze uczęszczanie dzieci do przeznaczonych dla nich placówek opieki dziennej jest dla nich ważne, ponieważ działa stymulująco na ich rozwój i znajomość języka. Równocześnie rodzice otrzymują porady, w jaki sposób ich dzieci, a także rodzina mogą uzyskać wsparcie. Dzieci od ukończenia pierwszego roku życia mają prawo do miejsca opieki. w Niemczech istnieje szereg możliwości opieki nad dzieckiem, w szczególności:

- w wieku do 3 lat:
 - grupy dla raczkujących,
 - w domu opiekunek/opiekunów
 - grupy zabaw,
 - żłobki,
 - przedszkola dla różnych grup wiekowych;
- od 3 lat do rozpoczęcia szkoły:
 - przedszkola,
 - pozostałe placówki przygotowujące do szkoły, placówki opieki dziennej
 - w domu opiekunek/opiekunów
- w wieku szkolnym:
 - szkoły całodzienne,
 - świetlice,
 - pomoc w zadaniach domowych.

RADA

Aby skorzystać z oferty opieki, należy najpierw zgłosić udział dziecka. Czasami w związku z dużym zainteresowaniem rodziców brakuje miejsc. Najlepiej jest jak najwcześniej dowiadywać się, czy są w danej placówce wolne miejsca.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- administracja gminy, miasta lub powiatu – urzędy ds. młodzieży
- doradztwo rodzinne
- doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów
- placówki opieki dziennej dla dzieci

Internet:

- Federalne Ministerstwo ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży: **www.bmfsfj.de**, pozycja menu: „Kinder und Jugend”
- informacje o opiece nad dziećmi: **www.fruehe-chancen.de**
- oraz wiele innych stron internetowych: **www.familien-wegweiser.de**

5. Konflikty, kryzys i przemoc w rodzinie

Kryzysy i konflikty mogą się pojawić w każdej rodzinie. Jeżeli jednak następuje ich eskalacja i ewentualnie dochodzi do tego nawet przemoc, należy koniecznie poszukać pomocy w punkcie doradztwa. Wszystkie punkty doradcze są bezpłatne, a ich pracownicy pomogą szybko i bez biurokracji – także jeśli pozostaną Państwo anonimowi. Wszystkie dzieci w Niemczech mają prawo do wychowania bez przemocy. Przy tym jest wiele dzieci – przede wszystkim niemowląt i małych dzieci – które są zdane na naszą czujność. w razie podejrzenia, że dziecko jest zaniedbywane lub wykorzystywane, proszę zwrócić się do policji, urzędu ds. młodzieży lub punktu doradztwa ws. wychowawczych.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- punkty doradztwa ws. wychowania, rodziny i małżeństwa
- urzędy ds. młodzieży

Internet:

- Niemiecki Związek Ochrony Dzieci: **www.dksb.de**
- Lokalne punkty doradztwa dla dzieci, młodzieży i rodziców oraz doradztwo w języku ojczystym znajdą Państwo na stronie internetowej: **www.bke.de**
- Bawarskie Centrum ds. Rodzinnych i Społecznych/Urząd ds. Młodzieży Kraju Bawarii: **www.elternimnetz.de**

Telefon:

- Telefon dla rodziców - Niemiecki Związek Ochrony Dzieci: **+49 800 1110-550** (pn. i śr., godz. 9-11; wt. i czw., godz. 17-19, bezpłatny)
- Telefon zaufania w całym kraju (24 godziny na dobę, bezpłatny): **+49 800 1110111** lub **+49 800 1110222**
- pomoc w razie kłopotów (bezpłatna):
 - dla dzieci i młodzieży: **+49 800 1110333**
 - dla rodziców: **+49 800 1110550**

Materiały informacyjne:

- Publikacje Federalnego Ministerstwa ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży (dostępne na stronie internetowej: **www.bmfsfj.de**):
 - **Kinder-und Jugendhilfe (Pomoc dla dzieci i młodzieży)**
 - **Häusliche Gewalt – Kinder leiden mit (Przemoc domowa – dzieci cierpią wraz z nami)** (w języku niemieckim, arabskim, rosyjskim i tureckim)

VIII. Szkoła, edukacja i studia

1. System szkolnictwa i rodzaje szkół w Niemczech

Obowiązek szkolny

Wszystkie dzieci mieszkające w Niemczech muszą chodzić do szkoły. Obowiązek szkolny rozpoczyna się z reguły jesienią roku, w którym dziecko kończy 6 lat. Trwa on zazwyczaj do zakończenia roku szkolnego, w którym młodzież osiąga wiek 18 lat. Konkretnie regulacje dotyczące obowiązku szkolnego różnią się w niektórych krajach związkowych. Istnieją także możliwości zapisu do szkoły w trakcie roku szkolnego.

Uczęszczanie do szkół państwowych jest bezpłatne. Dodatkowo są w Niemczech szkoły prywatne. Te wymagają od rodziców z reguły opłacenia czesnego.

RADA

To, kiedy najwcześniej dziecko może lub musi uczęszczać do szkoły, uregulowane jest różnie w Poszczególnych krajach związkowych. Proszę dowiedzieć się w gminnym lub miejskim urzędzie ds. oświaty, bądź w doradztwie migracyjnym, jakie są przepisy w Państwa kraju związkowym.

Rodzaje szkół

Edukacja szkolna w Niemczech pozostaje w gestii krajów związkowych. Każdy kraj związkowy wykazuje odmienności, przede wszystkim różne mogą być określenia rodzajów szkół. Ścieżka edukacyjna dzieci i młodzieży jest jednak we wszystkich krajach związkowych podobna.

RADA

Pierwszy przegląd systemu szkolnego, rodzajów szkół i świadectw szkolnych można znaleźć w wielu językach na stronie internetowej www.wir-sind-bund.de, punkt menu „Eltern”.

Szkoła podstawowa (poziom podstawowy)

Dzieci uczęszczają najpierw przez 4 lata do szkoły podstawowej (6 lat w krajach związkowych Berlin i Brandenburgia). Obowiązująca jest zasada rejonizacji, tzn. dzieci chodzą z reguły do szkoły podstawowej w pobliżu miejsca zamieszkania. w niektórych krajach związkowych rodzice mogą sami wybrać szkołę podstawową dla swoich dzieci.

W ostatniej klasie szkoły podstawowej podejmuje się decyzje, do jakiej szkoły ponadpodstawowej (poziom średni stopnia I) dzieci będą uczęszczać. W tym celu nauczyciele wydają zalecenie – tzw. zalecenie dot. dalszego kształcenia, które połączone jest z doradztwem dla rodziców. W większości krajów związkowych rodzice mogą decydować, do jakiej szkoły ponadpodstawowej będą uczęszczać ich dzieci. Przy zalecaniu szkoły rozstrzygające są wyniki w szkole podstawowej i ocena indywidualnych predyspozycji dziecka, dokonana przez nauczyciela.

Szkoły ponadpodstawowe (poziom średni, stopień i i II)

W niektórych krajach związkowych dziecko może wziąć udział w lekcji próbnej w szkole ponadpodstawowej. Przegląd poszczególnych regulacji dostępny jest na stronie internetowej Stałej Konferencji Ministrów Kultury (www.kmk.org)

System szkół ponadpodstawowych na poziomie średnim (stopnia i i II) jest w Niemczech bardzo zróżnicowany. Rodzice powinni wspólnie ze swoim dzieckiem i nauczycielami staranie rozważyć wybór szkoły dla dziecka. Urzędy ds. oświaty oferują w tym względzie stosowne informacje.

Istnieją następujące szkoły ponadpodstawowe:

- szkoły główne (Hauptschulen) – do IX lub X klasy,
- szkoły realne (Realschulen) – do X klasy,
- szkoły z kilkoma trybami edukacji (można w nich uzyskać świadectwo ukończenia szkoły głównej lub realnej),
- gimnazja (Gymnasien) – do XII lub XIII klasy,
- szkoły zbiorcze (Gesamtschulen) – z wyższym lub bez wyższego poziomu gimnazjalnego, można w nich uzyskać wszystkie świadectwa ukończenia szkoły.

W wielu krajach związkowych istnieją typy szkół ponadpodstawowych, w których tryb kształcenia szkoły głównej i realnej jest organizacyjnie połączony; w szkołach tych można uzyskać zarówno świadectwo ukończenia szkoły głównej, jak i realnej:

- szkoła średnia niższego stopnia (Mittelschule) – Saksonia, Bawaria,
- szkoła ponadpodstawowa (Sekundarschule) – Saksonia-Anhalt, Brema, Berlin,
- szkoła regularna (Regelschule) – Turynia,
- szkoła średnia wyższego stopnia (Oberschule) – Brandenburgia, Dolna Saksonia,
- szkoła realna o poszerzonym programie (Erweiterte Realschule) – Saara
- szkoła realna plus (Realschule plus) i łączona lub zintegrowana szkoła główna i realna (Verbundene oder Zusammengefasste Haupt- und Realschule) – Nadrenia-Palatynat,
- zintegrowana szkoła główna i realna (Integrierte Haupt- und Realschule) lub też szkoła rejonowa (Stadtteilschule) – Hamburg,
- szkoła regionalna (Regionalschule) (Nadrenia-Palatynat, Meklemburgia-Pomorze Przednie, Szlezwik-Holsztyn),
- szkoła realna z warsztatami (Werkrealschule) – Badenia-Wirtembergia.

Obowiązek szkolny obejmuje też dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz wymagającą specjalnego wsparcia pedagogicznego. W kwestii ewentualnej potrzeby objęcia szczególną opieką pedagogiczną decyzję podejmuje urząd ds. szkolnictwa po przeprowadzeniu stosownego postępowania. Wniosek o taką opiekę muszą złożyć rodzice lub szkoła. W zależności od wyniku dziecko może albo uczęszczać dalej do szkoły powszechnej lub być skierowane do szkoły specjalnej. Istnieją różne typy szkół specjalnych (Sonderschulen), w niektórych krajach związkowych określane jako szkoły dokształcające (Förderschulen), ośrodki dokształcające (Förderzentren) lub szkoły dla niepełnosprawnych (Schulen für Behinderte).

Po ukończeniu szkoły głównej lub realnej młodzież może uczęszczać do szkoły średniej II stopnia aż do egzaminu dojrzałości (Allgemeine Hochschulreife) – tzw. matury (Abitur) lub do kierunkowego egzaminu dojrzałości (Fachgebundene Hochschulreife) – tzw. matury kierunkowej (Fachabitur), które uprawniają do podjęcia studiów na uniwersytetach i w szkołach wyższych bądź rozpoczęcia edukacji w szkole zawodowej. Świadectwo ukończenia szkoły realnej daje większy wybór pola aktywności zawodowej niż świadectwo ukończenia szkoły głównej. Edukacja w gimnazjum lub na wyższym poziomie gimnazjalnym kończy się po XII lub XIII klasie egzaminem dojrzałości (maturą) i uprawnia do studiów na uniwersytetach i w szkołach wyższych. Matura kierunkowa uprawnia do studiów w szkołach wyższych (zawodowych). W niektórych krajach związkowych możliwe jest po ukończeniu szkoły realnej uzyskanie matury także w szkole zawodowej.

Jeżeli uczeń osiągnie wymagane wyniki, może z zasady zmienić typ szkoły na inny w trakcie trwania nauki.

RADA

Proszę poinformować się, jakie szkoły ponadpodstawowe są w Państwa kraju związkowym, jakie można w nich zdobyć świadectwa ukończenia szkoły, i do jakiej dalszej ścieżki edukacyjnej one uprawniają. Każde ministerstwo oświaty lub szkolnictwa posiada stronę internetową, na której wyjaśnione są wszystkie możliwości przebiegu edukacji. Także administracja szkolna i same szkoły oferują doradztwo. Większość szkół organizuje (głównie na początku roku) „Dzień otwartych drzwi”, kiedy to rodzice i dzieci mogą uzyskać informacje o ofercie szkoły.

LISTA KONTROLA

Oferta szkół jest zróżnicowana. Proszę zbierać informacje w urzędach ds. szkolnictwa, przez Internet lub u innych rodziców na miejscu w szkołach. Przy wybieraniu szkoły dla dziecka pomocne mogą być następujące pytania:

- Jaką formę ukończenia umożliwia dana szkoła?
- Jaką dodatkową ofertę edukacyjną posiada szkoła, np. języki obce?
- Jaka jest ponadto oferta dla dzieci (np. grupy robocze, kursy sportowe, oferta kulturalno-muzyczna, kółka teatralne itd.)?
- Czy jest dodatkowa oferta wyrównawcza (np. pomoc w problemach z językiem, pomoc w zadaniach domowych)?
- W jaki sposób pomaga się dzieciom w problemach w nauce?
- Jak zaaranżowane są sale lekcyjne?
- Czy szkoła posiada ofertę całodzienną lub opiekę w godzinach popołudniowych?
- Czy jest ciepły obiad w szkole?
- Czy są wywiadówki lub inne propozycje dla rodziców?

WAŻNA WSKAZÓWKA

Wyjazdy klasowe, wycieczki, święta szkolne, szkolne przedstawienia i nauka pływania stanowią w Niemczech część lekcji i dnia szkolnego. Dziecko powinno w nich brać udział, bo dzięki temu może się nauczyć wielu nowych rzeczy; wspólne działania szczególnie wzmacniają u dzieci motywację i poczucie zadowolenia ze szkoły, a także ich kompetencje językowe.

Szczególna oferta wyrównawcza

Dla dzieci i młodzieży, które dorastały w kontakcie z językiem ojczystym innym niż język niemiecki, przewidziana jest w przedszkolach i szkołach szczególna oferta wyrównywania nauki języka niemieckiego, prowadzona częściowo również w języku ojczystym. We wszystkich krajach związkowych przeprowadzane są już w przedszkolu lub przed przyjęciem do szkoły testy językowe w celu sprawdzenia indywidualnych potrzeb dziecka. Do tego dochodzą różne w zależności od kraju związkowego oferty edukacji wyrównawczej.

RADA

Rzeczą istotną dla osiągnięcia sukcesów szkolnych jest mówienie w języku niemieckim. z tego względu proszę korzystać z ofert lekcji wyrównawczych! W niektórych krajach związkowych udział w programach wspierających naukę języka jest obowiązkowy, jeżeli zostanie stwierdzona taka potrzeba. w wielu krajach związkowych – w zależności od szkoły – istnieje także możliwość nauki w szkole jako języka obcego poszczególnych języków kraju pochodzenia, np. tureckiego, włoskiego, rosyjskiego, hiszpańskiego. Informacje o ofercie wspomagającej naukę języka niemieckiego i możliwości nauki języka kraju pochodzenia w szkole można uzyskać bezpośrednio w przedszkolu lub w szkole dziecka, w doradztwie migracyjnym dla dorosłych imigrantów oraz w służbie migracyjnej dla młodzieży.

Dzieci i młodzież, które przybędą do Niemiec w trakcie trwania szkoły, wymagają specjalnej pomocy. Dla nich przewidziane są klasy edukacji wyrównawczej i klasy z ukierunkowaniem na naukę języka. w klasach tych, zanim dzieci przejdą do klasy zwykłej, towarzyszyć im będą nauczyciele o odpowiednich kwalifikacjach. Jakie możliwości ma dziecko, można dowiedzieć się w urzędach ds. szkolnictwa.

RADA

Jeżeli chcą Państwo udzielić wsparcia dziecku, ważną rzeczą będzie zebranie dokładnych informacji o systemie edukacji w Niemczech, jak i o lokalnej ofercie. Powinni Państwo wiedzieć zarówno o dniu codziennym w szkole, jak i o postępach dziecka. Szkoły oferują w tym celu wywiadówki i rozmowy z rodzicami. Można na nich porozmawiać z nauczycielami dziecka i omówić problemy. w niemieckich szkołach są komitety rodzicielskie. Proszę nawiązać kontakt z komitetem rodzicielskim w szkole, aby mieć możliwość rozmowy z innymi rodzicami. Prócz tego każdy kraj związkowy ma swoje przedstawicielstwo rodziców, u którego można uzyskać poradę.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- kuratorium/urząd ds. szkolnictwa
- szkoła/dyrekcja szkoły
- komitet rodzicielski/grupy kontaktowe rodziców
- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów
- służby migracyjne dla młodzieży
- organizacje imigrantów

Internet:

- Stała Konferencja Ministrów Kultury, Nauki i Oświaty Krajów Związkowych w Republice Federalnej Niemiec: www.kmk.org
- Niemiecki Serwer Edukacyjny: www.bildungsserver.de
- Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań Naukowych: www.bmbf.de
- Federalne Ministerstwo ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży: www.bmfsfj.de
- Federalna Rada Rodziców: www.bundeselternrat.de
- Administracja Federalna: www.wir-sind-bund.de

2. Wykształcenie zawodowe

Dobre wykształcenie jest istotnym warunkiem powodzenia w chwili rozpoczęcia życia zawodowego. Aby znaleźć pracę w Niemczech, ważne jest posiadanie wykształcenia zawodowego lub dyplomu ukończenia studiów.

Kształcenie zawodowe trwa z reguły od 2 do 3 lat i odbywa się w tzw. systemie dwutorowym. Oznacza to, że praktyczne przyuczanie w zakładzie jest połączone z etapami nauki teorii w szkole. Zdobycie wykształcenia w niektórych zawodach, np. w zakresie sprawowania opieki oferowane jest tylko w szkołach. Warunkiem rozpoczęcia tej ścieżki edukacji jest z reguły świadectwo ukończenia szkoły głównej.

Wybór zawodu

W Niemczech istnieje ok. 400 zawodów wymagających kształcenia. Porad dotyczących wyboru zawodu udziela młodzieży doradztwo zawodowe Agencji Pracy. Mogą się Państwo zwrócić w tej sprawie do pracowników centrów informacji zawodowej Agencji Pracy.

Administracja Federalna poszukuje kandydatów wszystkich narodowości do ponad 130 różnych zawodów wymagających kształcenia. Jaki istnieją zawody i w jaki sposób Państwa dziecko może ubiegać się o miejsce wykształcenia, można dowiedzieć się na stronie internetowej **www.wir-sind-bund.de**. Informacje dla rodziców oferowane są w wielu językach.

RADA

W wielu zawodach istotna jest znajomość języków obcych. Proszę wspólnie z dzieckiem uzyskać informacje, w jakich dziedzinach zawodowych znajomość języka kraju pochodzenia może być zaletą.

Przed rozpoczęciem kształcenia zawodowego uczniowie zawierają z zakładem szkolącym pisemną umowę ws. nauki zawodu. Określa ona zakres i cele kształcenia. Młodzież, która wymaga finansowego wsparcia podczas kształcenia zawodowego, może wystąpić do Agencji Pracy z wnioskiem o tzw. dofinansowanie nauki zawodu.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- doradztwo zawodowe Agencji Pracy
- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów
- służby migracyjne dla młodzieży

Internet:

- Federalna Agencja Pracy:
 - **www.arbeitsagentur.de**, dział: „Bürgerinnen und Bürger”, poddział: „Ausbildung”
 - **www.planet-beruf.de**
 - **www.berufenet.arbeitsagentur.de**
- Federalny Instytut Kształcenia Zawodowego: **www.bibb.de**, pozycja menu: „Berufe”
- Administracja Federalna: **www.wir-sind-bund.de**

Telefon:

- Centrum serwisowe Agencji Pracy:
+49 800 4 5555 00 (pn. – pt., godz. 8–18, bezpłatny)

Materiały informacyjne:

- Publikacja Agencji Pracy (dostępna na stronie www.arbeitsagentur.de): **Beruf aktuell – Lexikon der Ausbildungsberufe (Zawód aktualnie – leksykon zawodów wymagających kształcenia)**

3. Studiowanie w Niemczech

W Niemczech istnieją różne typy szkół wyższych:

- uniwersytety,
- techniczne szkoły wyższe,
- wyższe szkoły muzyczne i artystyczne,
- wyższe szkoły pedagogiczne,
- wyższe szkoły zawodowe,
- wyższe szkoły zawodowo-administracyjne.

Warunki podjęcia studiów

Warunkiem podjęcia studiów jest posiadanie w zależności od typu szkoły wyższej świadectwa dojrzałości (Hochschulreife), ewentualnie świadectwa dojrzałości upoważniającego do studiowania na kierunkach zawodowych (Fachhochschulreife). W odniesieniu do dyplomów zagranicznych decyzje co do spełnienia warunków podjęcia studiów podejmują akademickie urzędy ds. cudzoziemców w szkołach wyższych lub instytucja usługowa „uni-assist”. Jak dalece osiągnięcia na studiach ukończonych w innym kraju mogą być zaliczone na poczet studiów w Niemczech, decydują same szkoły wyższe.

Fundusz gwarancyjny dla szkolnictwa wyższego Fundacji Otto Benecke zapewnia szczególny rodzaj pomocy w formie programu wsparcia dla młodych imigrantów, którzy żyją w Niemczech jako uchodźcy, imigranci żydowscy, późni przesiedleńcy lub członkowie ich rodzin, którzy zdają maturę i chcą się przygotować do studiów na wyższej uczelni. Informacje

i adresy w tym zakresie dostępne są pod adresem internetowym: www.jmd-portal.de pozycja menu: „Bildungsberatung”.

Oплаты za studia

Za studia licencjackie (Bachelor-Studium) na niemieckich państwowych szkołach wyższych nie trzeba wносить żadnych ogólnych opłat. Każdy student musi uiścić opłaty semestralne. Za określone programy magisterskie mogą być pobierane opłaty za studia. Wyższe uczelnie prywatne pobierają najczęściej zdecydowanie wyższe opłaty. Kraje związkowe i liczne fundacje finansują lub dofinansowują studia w Niemczech osób szczególnie uzdolnionych.

RADA

Studiujący mają pod określonymi warunkami prawo do państwowego stypendium socjalnego dla studentów (BAföG). Po zakończeniu edukacji jego część musi być zwrócona.

Oprócz klasycznych kierunków studiów, które występują wyłącznie na wyższych uczelniach i wyższych szkołach zawodowych, w ostatnich latach oferowane są również w większym stopniu kierunki studiów w systemie dwutorowym. Są one bardziej powiązane z praktyką. Pomiędzy studiującymi a przedsiębiorstwem występuje powiązanie w formie umowy, która z reguły zawiera płatności w różnej wysokości.

RADA

Również Administracja Federalna oferuje kierunki studiów w systemie dwutorowym. Opisy kierunków studiów znajdują Państwo na stronie internetowej www.wir-sind-bund.de.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- uniwersytety/urząd wspierania edukacji przy dziale spraw studenckich
- służby migracyjne dla młodzieży
- doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów

Internet:

- Federalna Agencja Pracy: **www.arbeitsagentur.de**, dział: Bürgerinnen und Bürger, punkt menu: „Studium”
- Platforma internetowa „abi” Federalnej Agencji Pracy: **www.abi.de**
- Niemiecka Centrala Wymiany Akademickiej (Deutscher Akademischer Austauschdienst): **www.daad.de**
- Służby migracyjne dla młodzieży: **www.jmd-portal.de**
- Fundacja Otto Benecke stow. zarej.: **www.obs-ev.de**
- uni-assist e.V. (uni-assist stow. zarej): **www.uni-assist.de**
- System informacyjny poświęcony nostryfikacji dyplomów zagranicznych: **www.anabin.de**
- Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań Naukowych: **www.bafög.de**
- Przegląd stypendiów: **www.stipendienlotse.de**
- Organizacje wspierające osoby uzdolnione: **www.begabtenfoerderungswerke.de**
- Administracja Federalna: **www.wir-sind-bund.de**

Telefon:

- Centrum serwisowe Agencji Pracy: **+49 800 4 5555 00** (pn. – pt., godz. 8–18, bezpłatny)
- Infolinia – gorąca linia z informacjami o państwowym stypendium socjalnym dla studentów (BaföG) Federalnego Ministerstwa Edukacji i Badań Naukowych: **+49 800 2236341** (pn. – pt., godz. 8–20, bezpłatna)
- Fundacja Otto Benecke stow. zarej.: **+49 228 8163-0**

4. Edukacja dorosłych

W Niemczech istnieje wiele możliwości kształcenia się po ukończeniu szkoły lub uniwersytetu. w ramach dalszego kształcenia można zdobyć kwalifikacje ogólne lub ukończyć szkołę. Można uczyć się na kursach dziennych i wieczorowych, a także w domu np. w ramach teleedukacji (Telekolleg lub na studiach zaocznych).

Federalna Agencja Pracy jest ważnym punktem kontaktowym w zakresie dalszego kształcenia zawodowego. w książce telefonicznej i książce branżowej (Gelbe Seiten[®]) znajdują Państwo dodatkowo instytuty edukacyjne i kształcenia ustawicznego. Uniwersytety ludowe oferują swoje kursy prawie wszędzie w Niemczech.

Możliwe są np.:

- zajęcia kształcenia ustawicznego,
- kursy językowe,
- pośrednictwo w zakresie miejsc praktyk,
- specjalne kursy integracyjne dla młodzieży dorosłej.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- Agencja Pracy
- uniwersytety ludowe
- instytuty edukacyjne, instytuty kształcenia ustawicznego
- doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów

Internet:

- Federalna Agencja Pracy: **www.arbeitsagentur.de**, dział: Bürgerinnen und Bürger, pozycja menu: „Finanzielle Hilfen”
- KURSNET – portal edukacji zawodowej i kształcenia ustawicznego: **www.kursnet.arbeitsagentur.de**
- Wykaz uniwersytetów ludowych: **www.vhs.de**
- Niemiecki Serwer Edukacyjny: **www.bildungsserver.de**

IX. Zdrowie i profilaktyka

1. Pomoc w razie chorób i wypadków

W razie choroby należy udać się do miejscowego lekarza pierwszego kontaktu. Udzieli on pomocy i ewentualnie skieruje do lekarza specjalisty.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Koszty leczenia lekarskiego, pobytu w szpitalu czy leków pokrywają w Niemczech z reguły – do pewnego udziału własnego – kasy chorych. Z tego względu istotne jest posiadanie ustawowego lub prywatnego ubezpieczenia zdrowotnego.

Większość ludzi w Niemczech jest ubezpieczona w ustawowych kasach chorych. Są one do pewnej wysokości dochodów obowiązkowe. Przy wyższych dochodach możliwy jest wybór pomiędzy ustawowym i prywatnym ubezpieczeniem zdrowotnym (zobacz rozdział X „Banki i ubezpieczenia”, gdzie szczegółowo omówiono ten temat).

W aptece otrzymają Państwo przepisane lekarstwa, których niewielką część kosztów (najwyżej 10 euro) będą musieli Państwo pokryć – resztę przejmuje kasa chorych. Lekarstwa dla dzieci i młodzieży do ukończenia 18 roku życia są bezpłatne, jeżeli zostały przepisane przez lekarza. w razie ubezpieczenia w prywatnej kasie chorych muszą Państwo najpierw sami opłacić wizyty u lekarza i lekarstwa. Następnie można przesłać rachunek ubezpieczalni, która zwróci koszty.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Po wypadkach, w nagłych przypadkach lub w razie choroby poza godzinami przyjęć przychodni można zadzwonić do lekarza na dyżurze lub w szczególnie pilnych przypadkach zwrócić się do pogotowia ratunkowego.

Ważne numery telefoniczne, obowiązujące w całym kraju:

- **pogotowie ratunkowe: 112,**
- **telefon alarmowy w przypadkach zatruc: +49 30 19240**

Również apteki mają dyżury nocne na wypadek nagłych przypadków. Aktualne informacje na ten temat dostępne są w lokalnej gazecie.

Pomoc w języku ojczystym

Mówią Państwo na razie słabo po niemiecku i z tego względu chcą udać się do lekarza, który mówi w Państwa języku? Związek Lekarzy Ustawowych Kas Chorych kraju związkowego, w którym Państwo mieszkają może udzielić dalszej pomocy. Adresy i numery telefonów niniejszych związków dostępne są na stronie internetowej: www.kbv.de pod pozycjami menu: „Service/Arztsuche”.

Tajemnica lekarska

Lekarzom zasadniczo nie wolno bez Państwa zgody przekazywać – ani urzędowym podmiotom, ani pracodawcy czy członkom rodziny – żadnych dotyczących Państwa informacji. Częściowo znajduje to zastosowanie w odniesieniu do informacji o stanie zdrowia dzieci. Przykładowo, lekarz ginekolog nie może poinformować Państwa o wynikach badań 16-letniej córki bez jej zgody.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- lekarz domowy lub lekarz pierwszego kontaktu
- lekarz pediatra
- kasa chorych

Internet:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia: **www.bundesgesundheitsministerium.de**
- Niezależne Doradztwo Pacjentów Niemcy: **www.unabhaengige-patientenberatung.de**
- Federalna Centrala Oświaty Zdrowotnej: **www.bzga.de**
- Federalna Izba Lekarska: **www.bundesaerztekammer.de**, pozycja menu „Patienten/Arztsuche“ (szukanie lekarzy według krajów związkowych)
- **www.aok.de**, pod pozycjami menu: „Gesundheit/Behandlung/Suche Ärzte & Co” (szukanie lekarzy i szpitali w okolicy według miejscowości i kodu pocztowego)
- **www.gkv-spitzenverband.de**, pod pozycjami menu „Krankenversicherung/Grundprinzipien/Alle gesetzlichen Krankenkassen“ (przeгляд ustawowych ubezpieczeń zdrowotnych)

E-mail:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia: info@bmg.bund.de

Telefon:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia (pn. – czw., godz. 8–18 oraz pt., godz. 8–15):
 - Pytania dot. ubezpieczeń zdrowotnych: **+49 30 340 60 66-01**
 - Pytania dot. ubezpieczeń zdrowotnych: **+49 30 340 60 66-03**
 - Punkt doradztwa dla osób głuchych i niedosłyszących (tekstofon): **+49 30 340 60 66-09**; wideofon ISDN do komunikacji migowej: **+49 30 340 60 66-08**

2. Badania profilaktyczne i szczepienia

Wiele chorób można leczyć z powodzeniem, jeżeli zostaną wcześniej zdiagnozowane. Pomocne są w tym badania profilaktyczne oraz badania w kierunku wczesnego wykrycia choroby dla dzieci i dorosłych. Dzięki temu np. kobiety i mężczyźni od 35 roku życia mogą co dwa lata brać udział w profilaktycznym badaniu zdrowotnym („check-up 35”). Oprócz tego kobiety i mężczyźni mają prawo do regularnych badań wczesnego rozpoznania określonych chorób nowotworowych. Wiele badań profilaktycznych opłacają kasy chorych. Lekarz może Państwu doradzić w tej kwestii.

Szczepienia należą do ważnych i skutecznych środków ochronnych. Nowoczesne szczepionki są dobrze tolerowane i chronią przed ciężkimi chorobami. w Niemczech wszystkie szczepienia są dobrowolne. Istnieją jednak szczepienia ochronne, które są zalecane. Ich koszty przejmuje kasa chorych.

Profilaktyka zdrowotna i szczepienia ochronne dzieci

W związku z tym, że choroby infekcyjne są szczególnie niebezpieczne dla niemowląt i dzieci, już w 6 tygodniu życia należy poddać dziecko szczepieniu. Najpóźniej do końca drugiego roku życia dziecko powinno być całkowicie zaszczepione przeciw najważniejszym chorobom.

RADA

W Niemczech zalecane są określone szczepienia dla niemowląt, dzieci, młodzieży i dorosłych. Ujęte są one w kalendarzu szczepień. Kalendarz szczepień dostępny jest po niemiecku i w wielu innych językach obcych na stronie internetowej Federalnej Centrali Oświaty Zdrowotnej: www.bzga.de, pod pozycją menu: „Infomaterialien”.

Wczesna diagnostyka u dzieci

W Niemczech przeprowadza się jednolite badania w ramach programu wczesnej diagnostyki dzieci od urodzenia do wieku szkolnego – tzw. badania U1 do U9. Te regularne badania pomagają we wczesnym rozpoznaniu zaburzeń rozwoju i schorzeń u dzieci oraz w ich leczeniu. Koszty tych badań ponoszą kasy chorych. Badania te powinny być przeprowadzane w określonych momentach rozwoju dziecka. Poddanie się im jest dobrowolne. Aby wspomóc rozwój dziecka, warto regularnie poddawać je tym badaniach. Dokładny termin badania można ustalić z lekarzem pediatrą.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- lekarz domowy lub lekarz pierwszego kontaktu
- kasa chorych

Internet:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia:
www.bundesgesundheitsministerium.de
- Niemiecki Związek Profilaktyki i Promocji Zdrowia:
www.bvpraevention.de

- informacje o zdrowiu dziecka:
 - www.bundesgesundheitsministerium.de, „Themen von A-Z” (zagadnienia od A do Z), litera: K
 - www.kindergesundheit-info.de, pod pozycją menu: „Für Eltern”

E-mail:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia: info@bmg.bund.de

Telefon:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia:
Obsługa telefoniczna dla obywateli dot. tematu „Gesundheitliche Prävention” (Profilaktyka zdrowotna):
+49 30 340 60 66-03 (pn. – czw., godz. 8–18; piątek, 8 - 15)

Materiały informacyjne:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia (dostępne na stronie: www.gesundheitsministerium.de, pod pozycją menu: „Publikationen”):
 - **Ratgeber zur gesundheitlichen Prävention (Poradnik profilaktyki zdrowotnej)**

3. Porady/informacje dot. HIV/AIDS, chorób przenoszonych drogą płciową (STI)

Istnieją choroby, którymi można zarazić się w trakcie stosunku płciowego. Na przykład HIV, wirusowe zapalenie wątroby i kiła. Prezerwatywy mogą chronić przed infekcją.

Infekcję HIV można dzisiaj bardzo dobrze leczyć lekami. Dlatego też jest ważne, aby jak najwcześniej poddać się testom. Inne choroby przenoszone drogą płciową (STI) można jeszcze łatwiej i szybciej wyleczyć, im wcześniej zostaną wykryte i będą leczone.

Proszę zasięgnąć informacji we właściwych poradniach lub w urzędzie ds. zdrowia (Gesundheitsamt) i poddać testowi na obecność HIV. Porady i test są dostępne również wówczas, gdy chcą Państwo pozostać anonimowi.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- urząd ds. zdrowia
- Pro Familia
- poradnie ds. AIDS

Internet:

- www.aidshilfe.de
- www.aidsberatung.de
- www.gib-aids-keine-chance.de
- Federalne Ministerstwo Zdrowia:
www.bundesgesundheitsministerium.de
- Federalna Centrala Oświaty Zdrowotnej: www.bzga.de,
 - pozycja menu „Themen/Aidsprävention”
 - pozycja menu „Service/Beratungsstellen/Aids”
- www.profamilia.de, pozycja menu „Angebote vor Ort”
(wykaz poradni „pro familia”)

E-mail:

- Federalna Centrala Oświaty Zdrowotnej:
telefonberatung@bzga.de (po niemiecku)

Telefon:

- **Niemiecki:** Federalna Centrala Oświaty Zdrowotnej:
+49 221 892031 (pn. – czw., godz. 10–22 oraz pt. – ndz., godz. 10–18)
- **Rosyjski i turecki:** Centrum Zdrowia dla Imigrantek i Imigrantów,
Kolonia: +49 221 420398-0 (pn. – czw., 8:30 - 17, piątek, 8:30 - 15)
- **Angielski, francuski i portugalski:** VIA-Afrikaherz, Berlin:
+49 30 4224706

Materiały informacyjne:

- Federalna Centrala Oświaty Zdrowotnej (dostępne za pośrednictwem www.gib-aids-keine-chance.de):
 - **HIV-Übertragung und Aids-Gefahr (Przenoszenie HIV i zagrożenie Aids)** (broszura w wielu językach)
 - **Sexualität, Deine Gesundheit und Du (Seksualność, Twoje zdrowie i Ty)** (broszura w wielu językach)

4. Doradztwo ws. narkomanii i uzależnień

Narkotyki, alkohol, nikotyna, leki, hazard, jedzenie, Internet i konsumpcja – wiele czynników może prowadzić do uzależnienia. Każde uzależnienie jest chorobą wymagającą poważnego potraktowania. Uzależnieni i ich rodziny potrzebują porady i profesjonalnej pomocy. Powinni zwrócić się o pomoc do lekarza lub do poradni. Im szybciej uzależnienie będzie leczone, tym większe są szanse na wyzdrowienie. Szybką i anonimową pomoc oferują również liczne organizacje i grupy wsparcia.

Tutaj można otrzymać informacje

Internet:

- Poradnie:
 - Federalna Centrala Oświaty Zdrowotnej: **www.bzga.de**, pozycje menu „Service/Beratungsstellen”
 - Deutsche Hauptstelle für Suchtfragen e.V. (Niemiecka Centrala ds. Uzależnień stow. zarej.): **www.dhs.de**, pozycje menu „Einrichtungssuche/Online-Suche”
- **www.beratung-caritas.de**, pozycja menu „Sucht”
- Fachverband Sucht e. V. (Związek Specjalistyczny Uzależnienie stow. zarej.): **www.sucht.de**
- **www.drugcom.de**, **www.kenn-dein-limit.de**, **www.rauchfrei-info.de**, **www.spielen-mit-verantwortung.de**, **www.ins-netz-gehen.de**

E-mail:

- Federalna Centrala Oświaty Zdrowotnej:
telefonberatung@bzga.de

Telefon:

- Federalna Centrala Oświaty Zdrowotnej: infolinia ds. zapobiegania uzależnieniom: **+49 221 892031** (pn. – czw., godz. 10–22, pt. – ndz., godz. 10–18)
- Gorąca linia Uzależnienie & Narkotyki: **+49 185 313031** (24 godziny na dobę)

Materiały informacyjne:

- Federalna Centrala Oświaty Zdrowotnej (dostępne za pośrednictwem **www.bzga.de**, pozycje menu „Infomaterialien/Suchtvorbeugung”)
- Niemieckie Centrum ds. Uzależnień stow. zarej. (dostępne na stronie internetowej: **www.dhs.de**, pod pozycją menu: „Informationsmaterial”)

5. Integracja osób niepełnosprawnych

Niemieckie państwo wspiera równoprawny udział osób niepełnosprawnych fizycznie, psychicznie lub umysłowo w życiu społecznym. Osoby niepełnosprawne w stopniu znacznym otoczone są szczególną ochroną w pracy i życiu zawodowym, np. w razie wypowiedzenia.

W razie niepełnosprawności – także w stopniu znacznym – otrzymują Państwo na wniosek w urzędzie ds. profilaktyki legitymację inwalidzką potwierdzającą stopień niepełnosprawności. Mając taki dokument, można np. korzystać ze zniżek na transport publiczny.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- kasa chorych, jednostki ubezpieczeń społecznych
- Agencja Pracy
- administracja gminy, miasta lub powiatu – urząd ds. socjalnych, urząd ds. profilaktyki
- Wspólne punkty serwisowe placówek prowadzących rehabilitację

Internet:

- Federalne Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych:
 - www.bmas.de, pozycje menu „Themen/Teilhabe von Menschen mit Behinderung und Rehabilitation”:
 - www.einfach-teilhabe.de
- Pełnomocnik Rządu Federalnego ds. Osób Niepełnosprawnych: www.behindertenbeauftragter.de
- Deutsche Rentenversicherung (Ubezpieczenie rentowo-emerytalne), wspólne punkty serwisowe: www.reha-servicestellen.de

E-mail:

- Federalne Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych: info@bmas.bund.de, info.gehoerlos@bmas.bund.de

Telefon:

- Federalne Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych (pn. – czw., godz. 8.00–20.00):
 - Ratgeber für Menschen mit Behinderung (Poradnik dla osób niepełnosprawnych): **+49 30 221911-006**
 - Serwis dla osób głuchych i niedosłyszących, tekstofon: **+49 30 221911-016**, ; wideofon: gebaerdentelefon@sip.bmas.buergerservice-bund.de
wideofon: (ISDN do komunikacji migowej): **+49 30 188080-805**

Materiały informacyjne:

- Publikacje Federalnego Ministerstwa Pracy i Spraw Socjalnych (dostępne na stronie: www.bmas.de, pod pozycją menu: „Service/Publikationen”):
 - CD-ROM: **Informationen für behinderte Menschen (Informacje dla osób niepełnosprawnych)** (dostępnych jest kilka broszur)
 - **Ratgeber für Menschen mit Behinderung (Poradnik dla osób niepełnosprawnych)**
 - **Rehabilitation und Teilhabe behinderter Menschen (Rehabilitacja i integracja osób niepełnosprawnych)** (w języku niemieckim, angielskim i francuskim)
 - **Das Gesetz zur Gleichstellung behinderter Menschen (Ustawa o zrównaniu praw osób niepełnosprawnych)**

X. Banki i ubezpieczenia

1. Transakcje pieniężne i środki płatnicze

Wiele transakcji pieniężnych odbywa się w Niemczech bezgotówkowo. Przy płatnościach bezgotówkowych korzysta się z tzw. konta oszczędnościowo-rozliczeniowego. Za jego pośrednictwem można realizować kompletny obrót płatniczy. Na poczet dobra konta zapisywane są środki pieniężne (np. ze względu na przelewy lub wpłaty gotówki) lub z konta potrącane są środki pieniężne (np. z powodu wypłaty gotówki z konta, płatności kartą, przelewów, zapisów obciążających, stałych zleceń regularnych przelewów). Konto oszczędnościowo-rozliczeniowe służy szczególnie do opłaty rachunków i regularnych wydatków (czynszu, energii elektrycznej). Również pensje i wynagrodzenia przelewane są bezpośrednio na konto oszczędnościowo-rozliczeniowe. Założenie takiego konta w banku jest szczególnie wskazane w przypadku, gdy są Państwo aktywni zawodowo.

Przed założeniem konta oszczędnościowo-rozliczeniowego proszę dowiedzieć się w wybranym banku, jakie są warunki i koszty. Mogą być one zróżnicowane. Proszę również ustalić, jakie dokumenty i zaświadczenia należy przedłożyć w celu otwarcia konta.

Kredyty

W razie konieczności większych zakupów, banki oferują często kredyty. Jednak banki pobierają za pożyczone pieniądze z reguły opłatę i odsetki, które są bardzo wysokie. Z tego względu proszę się dokładnie zastanowić przed zawarciem umowy kredytowej. Proszę wziąć pod uwagę, że będą Państwo być może musieli spłacać kredyt przez wiele lat i że również mogą zmienić się Państwa zarobki. Proszę się dokładnie poinformować i sprawdzić, czy dana oferta jest wiarygodna, i porównać kilka ofert.

RADA

Jeżeli stwierdzą Państwo, że nie mogą dalej spłacać kredytu, proszę niezwłocznie poszukać profesjonalnej pomocy. Doradztwo dla dłużników jest w każdej większej miejscowości. Także doradcy zajmujący się sprawami dorosłych imigrantów chętnie udzielą pomocy.

Kredyt dyspozycyjny

Tym, którzy posiadają rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, banki często gwarantują tzw. kredyt dyspozycyjny – określany także jako kredyt debetowy. z takim kredytem mogą Państwo wydawać więcej środków niż jest dostępnych na Państwa koncie – do ustalonego limitu. Dzięki temu w razie nagłych wydatków mogą być Państwo finansowo elastyczni. Odsetki za kredyt dyspozycyjny są jednakże znacznie wyższe niż przy normalnym kredycie. w związku z tym uzasadniony jest on tylko wtedy, gdy nagle potrzebne są niewielkie sumy.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- centrale konsumenckie
- okoliczne kasy oszczędnościowe i banki

Internet:

- Verbraucherzentrale Bundesverband e.V. (Centrala Konsumencka Związek Federalny stow. zarej.):
www.verbraucherzentrale.de

Telefon:

- Verbraucherzentrale Bundesverband e.V. (Centrala Konsumencka Związek Federalny stow. zarej.): **+49 30 25800-0**

2. Ustawowe ubezpieczenia społeczne

Niemiecki system ubezpieczeń społecznych jest systemem ustawowym, który skutecznie chroni finansowo na wypadek życiowych zagrożeń i ich następstw, takich jak choroba, bezrobocie, starość oraz konieczność pielęgnacji. Ma on każdemu zapewnić niezbędną stabilność życiową, wspomagać a także finansować emeryturę w razie decyzji o wycofaniu się z życia zawodowego.

Ubezpieczenie społeczne jest obowiązkowe. Połowę składek na ustawowe ubezpieczenie społeczne opłaca pracodawca. Drugą połowę opłaca sam pracownik. Jest ona automatycznie potrącana z pensji lub wynagrodzenia. Istnieją dwa wyjątki: za ubezpieczenie zdrowotne pracownicy płacą więcej niż pracodawcy, za to ci ostatni opłacają całościowo ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków. Dzięki tym opłatom uzyskują Państwo prawo do świadczeń w różnych obszarach ubezpieczenia społecznego.

Składki na ubezpieczenia społeczne ustanawiane są zasadniczo w relacji do dochodów. Jednakże w przypadku ubezpieczeń zdrowotnych i emerytalno-rentowych od określonej wysokości dochodu składka nie może być dalej podnoszona (tzw. granica wymiaru składki).

Tutaj można otrzymać informacje

Internet:

- Federalne Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych: www.bmas.de, pozycje menu „Themen/Soziale Sicherung” i „Themen/Rente”
- Centralne związki ds. niemieckiego ubezpieczenia społecznego: www.deutsche-sozialversicherung.de

E-mail:

- Federalne Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych: info@bmas.bund.de

Materiały informacyjne:

- Federalne Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych (dostępne na stronie: www.bmas.de, pod pozycją menu: „Publikationen”):
 - **Soziale Sicherung im Überblick (Zabezpieczenie społeczne w zarysie)** (w języku niemieckim, angielskim, francuskim, włoskim, hiszpańskim i tureckim)
 - **Sozialhilfe und Grundsicherung (Pomoc społeczna i podstawowe zabezpieczenie)**

Ubezpieczenie rentowo-emerytalne

Pracownicy są z zasady obowiązkowo ubezpieczeni w ramach ustawowego ubezpieczenia rentowo-emerytalnego. Dzięki temu ubezpieczeniu posiada się zabezpieczenie na starość. Do 2012 r. wypłata emerytury przysługuje z reguły od 65 roku życia, potem wiek emerytalny będzie stopniowo podnoszony do 67 lat; od 2029 r. ta granica wieku będzie obowiązywać wszystkich, którzy urodzili się po roku 1964. Przewiduje się jednak wyjątki, np. dla osób, które szczególnie długo opłacały składki na ustawowe ubezpieczenie emerytalno-rentowe. Ubezpieczenie emerytalno-rentowe wesprze również w razie niezdolności do pracy w trakcie życia zawodowego, tj. jeżeli w związku z chorobą czy niepełnosprawnością nie będą mogli Państwo pracować, bądź będzie to możliwe tylko częściowo, a także jeżeli dotknie Państwa wdowieństwo lub sieroctwo.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Emerytura ustawowa jest niższa niż zarobki uzyskiwane w czasie aktywności zawodowej. Aby w okresie starości utrzymać dotychczasową stopę życiową, konieczne jest uzupełnienie ustawowego ubezpieczenia emerytalno-rentowego przez zabezpieczenie prywatne.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- administracja gminy, miasta lub powiatu – urząd ds. ubezpieczeń
- centrale konsumenckie
- Punkty informacyjno-doradcze Niemieckiego Ubezpieczenia Rentowo-Emerytalnego

Internet:

- Federalne Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych: www.bmas.de, pozycje menu „Themen/Rente”
- Niemieckie Ubezpieczenie Rentowo-Emerytalne: www.deutsche-rentenversicherung.de
- Verbraucherzentrale Bundesverband e.V. (Centrala Konsumencka Związek Federalny stow. zarej.): www.verbraucherzentrale.de, pozycje menu „Themen/Versicherung”

E-mail:

- Federalne Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych: info@bmas.bund.de
- Niemieckie Ubezpieczenie Rentowo-Emerytalne: info@deutsche-rentenversicherung.de

Telefon:

- Telefon serwisowy Niemieckiego Ubezpieczenia Rentowo-Emerytalnego: **+49 800 10004800** (pn. – czw.: 7:30 - 19:30, piątek: 7:30 - 15:30, bezpłatny)
- Obsługa telefoniczna dla obywateli Federalnego Ministerstwa Pracy i Spraw Socjalnych dot. pracy i spraw socjalnych odnośnie tematu „Rente” (Renta): **+49 30 221 911-001**

Materiały informacyjne:

- Broszury Federalnego Ministerstwa Pracy i Spraw Socjalnych (dostępne na stronie: www.bmas.de, pod pozycją menu: „Publikationen”):
 - **Ratgeber zur Rente (Poradnik emerytalny)**
 - **Erwerbsminderungsrente (Renta w razie niezdolności do pracy)**
 - **Zusätzliche Altersvorsorge (Dodatkowe zabezpieczenie na starość)**

Ubezpieczenie zdrowotne

Ustawowe ubezpieczenie zdrowotne pomoże Państwu i Państwa rodzinie w razie choroby. Prócz tego pokryje wiele kosztów profilaktyki zdrowotnej, np. koszty usług stomatologicznych, opłaci rehabilitację i pokryje koszty narodzin dzieci. Jeżeli z powodu choroby nie mogą Państwo przez dłuższy okres czasu pracować i z tego względu nie otrzymują Państwo od pracodawcy wynagrodzenia, ustawowa kasa chorych wypłaci Państwu jako wyrównanie tzw. zasiłek chorobowy.

Dla osób pracujących ubezpieczenie zdrowotne jest obowiązkowe do ustawowo określonego limitu wynagrodzenia (ogólnego, względnie specjalnego rocznego limitu wynagrodzenia pracowniczego). Powyżej tego limitu istnieje – po spełnieniu dalszych warunków – możliwość wyboru, czy chcą Państwo być ubezpieczeni w czy prywatnie. Konieczne jest wybranie jednego z tych wariantów. Całkowita rezygnacja z ubezpieczenia zdrowotnego nie jest możliwa.

RADA

Także w razie prowadzenia działalności gospodarczej można dowolnie decydować, czy chce się być ubezpieczonym ustawowo czy prywatnie. Prywatne ubezpieczenia zdrowotne często jednak różnią się w zakresie składek i świadczeń – proszę zawsze zebrać dokładne informacje i porównać kilka ofert! Także doradcy zajmujący się sprawami dorosłych imigrantów chętnie udzielą pomocy.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- kasy chorych i urzędy ds. ubezpieczeń
- centrale konsumenckie

Internet:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia:
www.bundesgesundheitsministerium.de
- Centrala Konsumencka Związek Federalny stow. zarej.:
www.verbraucherzentrale.de, www.vzbv.de
- Przegląd ustawowych ubezpieczeń zdrowotnych Związku ustawowych kas chorych stow. zarej.:
www.vdek.com, pozycja menu „Mitgliedskassen”

E-mail:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia: **info@bmg.bund.de**

Telefon:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia: Obsługa telefoniczna dla obywateli dot. tematu „Krankenversicherung” (Ubezpieczenie zdrowotne):
+49 30 3406066-01
(pn. – czw., godz. 8–18; piątek, 8 - 15)

Materiały informacyjne:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia (dostępne na stronie: **www.gesundheitsministerium.de**, pod pozycją menu: „Publikationen”):
 - **Gesundheitspolitische Informationen (Informacje dot. polityki zdrowotnej)**

Ubezpieczenie pielęgnacyjne

Ubezpieczenie pielęgnacyjne pomoże Państwu, gdy ze względu na wiek lub z powodu ciężkiej choroby nie będą Państwo w stanie samodzielnie o siebie zadbać i będą skazani na opiekę. Prócz tego placówka oferująca ubezpieczenie pielęgnacyjne wspomaga finansowo i służy radą osobom pielęgnującym swoich najbliższych. W celu skorzystania ze świadczeń ubezpieczenia pielęgnacyjnego konieczne jest złożenie wniosku.

Ustawowe ubezpieczenie zdrowotne gwarantuje automatycznie członkostwo w ustawowym ubezpieczeniu pielęgnacyjnym. w przypadku posiadania prywatnego ubezpieczenia zdrowotnego należy dodatkowo zawrzeć prywatne ubezpieczenie pielęgnacyjne.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- kasa chorych lub ubezpieczenie prywatne
- centrale konsumenckie

Internet:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia:
www.bundesgesundheitsministerium.de
- Centrala Konsumencka Związek Federalny stow. zarej.:
www.verbraucherzentrale.de, www.vzbv.de

E-mail:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia: **info@bmg.bund.de**

Telefon:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia: Obsługa telefoniczna dla obywateli dot. tematu „Pflegeversicherung” (Ubezpieczenie pielęgnacyjne):
+49 30 3406066-02 (pn. – czw., godz. 8–18; piątek, 8 - 15)

Materiały informacyjne:

- Federalne Ministerstwo Zdrowia (dostępne na stronie: **www.gesundheitsministerium.de**, pod pozycją menu: „Publikationen”):
 - **Ratgeber Pflege: Alles was Sie zur Pflege wissen müssen (Poradnik pielęgnacyjny: wszystko, co należy wiedzieć o pielęgnacji)**

Ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków

Ustawowe ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków pomoże Państwu i Państwa rodzinie rozwiązać zdrowotne i finansowe problemy stanowiące bezpośredni skutek wypadków w pracy lub chorób zawodowych. Do wypadków w pracy zalicza się wypadki w drodze do pracy lub szkoły oraz z pracy i ze szkoły do domu.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- pracodawca, jednostki ubezpieczające od nieszczęśliwych wypadków

Internet:

- Federalne Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych: www.bmas.de
- Niemieckie ustawowe ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków (DGUV) – organizacja parasolowa dla spółdzielni zawodowych i kas ds. nieszczęśliwych wypadków: www.dguv.de, pozycja menu „Beschäftigte”

Ubezpieczenie od bezrobocia

Kto stanie się w Niemczech w sposób niezawiniony bezrobotnym, nie będzie pozostawiony sam sobie, ale otrzyma wsparcie od państwa. Przyśługuje mu nie tylko pomoc finansowa. Można także skorzystać w celu poszukiwania pracy z usług pośrednictwa Federalnej Agencji Pracy. W razie potrzeby można wziąć udział w różnych formach reintegracji zawodowej, np. w kursach dokształcających i szkoleniach, można ewentualnie skorzystać ze świadczeń wspierających, ukierunkowanych na ten cel.

Zasiłek dla bezrobotnych

Jeżeli utracą Państwo pracę, będąc zatrudnionymi i podlegając ubezpieczeniu przez przynajmniej 12 miesięcy, to będą mogli Państwo wystąpić z wnioskiem o zasiłek dla bezrobotnych. Federalna Agencja Pracy sprawdzi, czy warunki są spełnione. Zasiłek dla bezrobotnych otrzymuje się przez maks. 12 miesięcy, w wieku od 50 lat przez maks. 15 miesięcy, w wieku od 55 lat przez maks. 18 miesięcy i w wieku od 58 lat przez maks. 24 miesiące.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Najpóźniej na trzy miesiące przed zakończeniem zatrudnienia należy zgłosić się osobiście we właściwej miejscowo Agencji Pracy i poinformować o poszukiwaniu pracy. w razie niezgłoszenia się w terminie możliwy jest okres karencji, w którym to wstrzymany będzie zasiłek dla bezrobotnych. Jeżeli nie jest możliwe dotrzymanie terminu, gdyż o utracie pracy dowiedzieli się Państwo nagle, należy zgłosić się najpóźniej trzeciego dnia od chwili uzyskania informacji o wypowiedzeniu.

Dłużej bez pracy? Zasiłek dla bezrobotnych II

Prawo do wsparcia ma także osoba, która dłużej pozostaje bezrobotna. Zasiłek dla bezrobotnych, tzw. II (Arbeitslosengeld II) otrzymują wszyscy, którzy wprawdzie mogą pracować, ale długoterminowo nie mogą znaleźć pracy i wymagają pomocy. Również ci, których praca nie wystarcza na pokrycie kosztów utrzymania siebie i mieszkających z nimi członków rodziny, otrzymują tę formę wsparcia od państwa. Zasiłek dla bezrobotnych II będzie Państwu tak długo wypłacany, jak długo będą Państwo bezrobotni i bez wystarczających dochodów, aby pokryć swoje koszty utrzymania.

Dalsze informacje o zasiłku dla bezrobotnych II i dokładne przepisy otrzymają Państwo m.in. w Federalnej Agencji Pracy. Prócz tego chętnie udzielą pomocy doradcy zajmujący się sprawami dorosłych imigrantów.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- Agencja Pracy
- centrum pośrednictwa pracy
- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów

Internet:

- Federalna Agencja Pracy: **www.arbeitsagentur.de**

Telefon:

- Centrum serwisowe Agencji Pracy: **+49 800 4 5555 00**
(pn. – pt., godz. 8–18, bezpłatny)

Materiały informacyjne:

- Federalna Agencja Pracy (dostępna na stronie internetowej: **www.arbeitsagentur.de**, pozycja menu „BA-Bestellservice”):
 - Tureckie i rosyjskie wersje najważniejszych formularzy Federalnej Agencji Pracy dostępne są na stronie internetowej: **www.arbeitsagentur.de**, pod pozycjami menu: „Bürgerinnen und Bürger/Arbeit und Beruf/Arbeits-/Jobsuche/Arbeit in Deutschland/Migrantenberatung”

3. Ubezpieczenia osób i rzeczy

Obok ubezpieczeń ustawowych jest wiele możliwości ubezpieczeń prywatnych. Przykładowo:

- prywatne ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej,
- ubezpieczenie mieszkania,
- ubezpieczenie od niezdolności do pracy,
- ubezpieczenie na życie,
- samochodowe ubezpieczenie OC,

Każde ubezpieczenie kosztuje. Przed zawarciem ubezpieczenia należy się dobrze zastanowić, które z nich jest naprawdę potrzebne. Jeżeli posiadają Państwo samochód lub motor, są Państwo zobowiązani do zawarcia ubezpieczenia komunikacyjnego. Bardzo istotne jest także ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej. Jeżeli Państwo spowodują innym osobom nieumyślnie szkody materialne, to ubezpieczenie wypłaca odszkodowanie.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- centrala konsumencka
- ubezpieczenia

Internet:

- Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (Federalny Zakład Kontroli Usług Finansowych): www.bafin.de
- Verbraucherzentrale Bundesverband e.V. (Centrala Konsumencka Związek Federalny stow. zarej.):
www.verbraucherzentrale.de

Telefon:

- Telefon konsumenta Federalnego Zakładu Kontroli Usług Finansowych: **+49 228 29970299** (pn. – pt., godz. 8–18)
- Verbraucherzentrale Bundesverband e.V. (Centrala Konsumencka Związek Federalny stow. zarej.): **+49 30 25800-0**

XI. Zakupy i ochrona konsumentów

1. Zakupy i płatności

Produkty spożywcze i inne codziennego użytku można kupić w marketach spożywczych, centrach handlowych lub w sklepach branżowych. Proszę jednak nie zapominać, że te same lub podobne produkty mają w różnych sklepach często rozmaite ceny. Szczególnie korzystne ceny, w tzw. ofertach promocyjnych, obowiązują tylko przez krótki czas. Dlatego opłaca się zbierać dokładne informacje oraz porównywać jakość i ceny.

Przy większych zakupach uzasadnione jest zapoznanie się z raportami z oceny danych produktów. Istnieje wiele możliwości, aby dowiedzieć się, czy produkt jest naprawdę dobry. Przede wszystkim Fundacja Test Produktu (Stiftung Warentest) i centrale konsumenckie w krajach związkowych prezentują informacje i oceny produktów w prasie, czasopiśmie specjalistycznych oraz w publikacjach internetowych.

Godziny otwarcia sklepów

Sklepy w Niemczech nie wszędzie są równie długo otwarte, godziny otwarcia różnią się w poszczególnych krajach związkowych. Z reguły sklepy są otwarte od poniedziałku do soboty w godz. od 9 do 20.

Płacenie za zakupy

W Niemczech można wszędzie płacić gotówką. Możliwość płatności bezgotówkowej też jest powszechna. Jeżeli mają Państwo konto w banku lub w kasie oszczędnościowej, to często wydawana zostaje Państwu tzw. karta płatnicza lub karta kredytowa (częściowo odpłatnie) umożliwiającą dokonywanie płatności. Zapłacona kwota będzie automatycznie pobrana z Państwa konta (proszę sprawdzić rozdział X „Banki i ubezpieczenia”).

Zakupy w Internecie

Wiele produktów można w dzisiejszych czasach zamówić w Internecie. Jednakże nie wszystkie oferty są poważne, z tego powodu należy szczególnie uważać przy zakupach w Internecie i przy aukcjach internetowych. Bezpieczną formą zakupów w Internecie jest zakup, w którym płatności np. dokonuje się dopiero po otrzymaniu produktu i rachunku. Równie pewne jest tzw. debetowanie bezpośrednie, w którym pieniądze pobierane są prosto z Państwa konta (proszę sprawdzić rozdział X („Banki i ubezpieczenia”). Aby doszło do takiej transakcji, sprzedawca musi najpierw uzyskać Państwa zgodę. Taka procedura ma tę zaletę, że w okresie 8 tygodni bank może zażądać zwrotu pieniędzy.

RADA

Jeżeli stali się Państwo ofiarami oszustwa w Internecie, koniecznie trzeba jak najszybciej złożyć o tym doniesienie na policji i poinformować administratora strony internetowej. Proszę nie tracić czasu – przy ściganiu oszusta liczy się każdy dzień.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Ostrożnie z konkursami

Proszę zachować ostrożność przy udostępnianiu adresu. Adresy są często zbierane przy okazji różnych konkursów. Potem drogą pocztową, elektroniczną lub telefoniczną klienci otrzymują reklamę w dużych ilościach. Dla wielu osób stanowi to obciążenie. Karta klienta i karta bonusowa również mogą stanowić dla sprzedawców pretekst do zbierania adresów w celu rozsyłania reklam.

2. Rękojmia i gwarancja

Każdy sprzedawca musi zapewnić, aby klient otrzymał towar wolny od wad. Jeżeli klient stwierdzi w okresie dwóch lat pod dostawie towaru wadę lub usterkę, które występowały już w chwili zakupu, przysługuje mu ustawowe prawo do rękojmi. Prawo to obowiązuje także w przypadku produktów przecenionych lub promocyjnych. Prawo to oczywiście nie przysługuje, jeżeli produkt został zniszczony wskutek użytkowania. Jeżeli wada pojawi się w ciągu pierwszych 6 miesięcy po zakupie w ramach umowy kupna-sprzedaży zawartej pomiędzy przedsiębiorcą lub konsumentem, sprzedawca musi wykazać, że produkt został sprzedany bez wady lub usterki. Po upływie ponad 6 miesięcy klient musi wykazać, że produkt już od początku wykazywał wady.

WAŻNA WSKAZÓWKA

Gwarancja i rękojmia to nie to samo. Gwarancją określa się zapewnienie producenta, że produkt ma określone właściwości i/lub że będzie funkcjonował przez określony czas. Każda gwarancja jest dobrowolna. Żaden producent nie musi udzielać gwarancji na produkt.

RADA

Jeżeli chcą Państwo zakupiony produkt zwrócić bądź wymienić z powodu jakiejś wady, to w tym celu nie jest konieczne opakowanie oryginalne. Nikt nie może wymagać przechowywania kartonów lub plastikowych folii. Nie jest także bezwzględnie konieczny paragon. Pomaga on jednak udowodnić, gdzie i kiedy dany produkt został zakupiony. Jako dowód posłużyć może także wyciąg z konta lub poświadczenie świadka.

Wymiana

Wymiana jest zawsze dobrowolna. Żaden sklep nie musi wymieniać produktu, jeżeli nie jest on dotknięty wadą.

3. „Sprzedaż obwoźna” i umowy zawierane za pośrednictwem listu, faksu, e-mailu lub internetu

Umowę można szybko zawrzeć i podpisać – czasem zbyt szybko – przede wszystkim przed drzwiami mieszkania, w Internecie lub przez telefon. z tego względu przy umowach tego przysługuje zasady ustawowe 14-dniowe prawo odstąpienia od umowy. Oznacza to, że mogą Państwo odstąpić od oświadczenia o zawarciu umowy, którą po odstąpieniu nie są już Państwo związani. Uzasadnienie odstąpienia nie jest konieczne. Ze względów dowodowych zaleca się jednakże złożenie oświadczenia o odstąpieniu od umowy w formie pisemnej (np. w postaci listu lub faksu lub wiadomości e-mail). Jeżeli mimo to pojawią się problemy, należy zwrócić się do centrali konsumenckiej (www.verbraucherzentrale.de).

LISTA KONTROLA

Powyższa regulacja ma zastosowanie do:

- umów zawartych w miejscu Państwa zatrudnienia, w mieszkaniu prywatnym, przez telefon, na ulicy lub w środkach komunikacji,
- Umowy kupna-sprzedaży, które zostały wprawdzie zawarte w lokalach handlowych, lecz w przypadkach, gdy wcześniej zostali Państwo zagadnięci osobiście lub indywidualnie przez przedsiębiorcę poza pomieszczeniami służbowymi
- umów (kupna) zawartych w Internecie,
- zamówień katalogowych,
- umów zawartych listownie, faksem lub drogą elektroniczną,
- Umów zawartych w trakcie wycieczek połączonych z prezentacją produktów (często określanych jako „promocja przy kawie”)

Zasadniczo obowiązuje zasada: nie należy niczego podpisywać, jeżeli coś jest niezrozumiałe. Przed zakupem należy uzyskać informacje, czy jest możliwe odwołanie umowy i w jaki sposób można złożyć odwołanie oraz jakie wyjątki wchodzą w rachubę (np. rezerwacje hotelowe). Najczęściej odwołanie na piśmie musi być wniesione w ciągu 14 dni. Proszę zatem za długo nie zwlekać, jeżeli chcą Państwo odstąpić od umowy.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- centrale konsumenckie 16 krajów związkowych z prawie 200 punktami doradztwa w całym Niemczech
- doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów
- testy produktów w telewizji, Internecie i gazetach, w szczególności „test” Fundacji Test Produktu (Stiftung Warentest)

Internet:

- Fundacja Test Produktu: **www.test.de**
- Federalne Ministerstwo Sprawiedliwości i Ochrona konsumentów: **www.bmjjv.de**
- Centrala Konsumencka Związków Federalny stow. zarej. – organizacja parasolowa dla 16 central konsumenckich krajów związkowych i 26 związków ukierunkowanych na ochronę konsumenta: **www.vzvb.de**
- Służba Informacyjna aid stow. zarej. (aid Infodienst e.V.) – (informacje dot. rolnictwa, produktów spożywczych i żywności: **www.aid.de**
- Niemieckie Stowarzyszenie ds. Żywności stow. zarej. (Deutsche Gesellschaft für Ernährung e.V.): **www.dge.de**

Materiały informacyjne:

- Broszura informacyjna **Verbraucherschutz kompakt – guter Rat in Alltagsfragen (Ochrona konsumenta zwięźle – dobra rada w problemach życia codziennego)** (dostępna w Internecie na stronie internetowej: **www.bundesregierung.de**, pod pozycjami menu „Service/ Infomaterial der Bundesregierung”)

XII. Związki i organizacje

1. Stowarzyszenia i związki

W Niemczech istnieje ponad 500 000 różnorodnych stowarzyszeń i związków. Są to organizacje ludzi o wspólnych celach i zainteresowaniach. Wielu ludzi podejmuje się zadań w stowarzyszeniu honorowo, tzn. ochotniczo i nieodpłatnie, inni pozostają tylko jego członkami. Wśród nich jest także wiele dzieci i młodzieży. Jako członkowie stowarzyszenia mogą Państwo korzystać z jego oferty i przy tym poznać wielu ludzi o podobnych zainteresowaniach. W niektórych związkach trzeba wnieść niewielką opłatę za członkostwo.

Tematy przewodnie, dla których związki lub stowarzyszenia (zwane też klubami) zostały założone, mogą być przeróżnego rodzaju. Istnieją np.:

- stowarzyszenia sportowe,
- stowarzyszenia muzyczne,
- stowarzyszenia społeczne,
- kluby młodzieżowe,

- stowarzyszenia rodziców.
- stowarzyszenia ochrony zwierząt,
- stowarzyszenia artystyczne,
- kluby kucharskie,
- kluby komputerowe.

RADA

Kto szuka kontaktu z ludźmi z jego otoczenia i chce się zaangażować w życie gminy i społeczności ją zamieszkującej, szybciej poczuje się dobrze w nowej ojczyźnie. Dlatego proszę korzystać z ofert stowarzyszeń w nowym miejscu zamieszkania.

Jeżeli chcą się Państwo zaangażować w pracę jakiegoś stowarzyszenia i zostać jego członkiem, ale nie wiedzą Państwo, jakie stowarzyszenia są w okolicy, stosowne informacje uzyskają Państwo w urzędzie ds. obywatelskich/punkcie informacyjnym dla obywateli oraz na stronach internetowych miejsca zamieszkania. Niektóre kluby sportowe wychodzą z ofertami szczególnie do osób, które niedawno przybyły do Niemiec. Podejmują one próby ułatwienia im integracji z nowymi grupami i udzielają im doradztwa dotyczącego codziennych spraw wykraczających poza sport. Te zrzeczenia punktów wsparcia oraz dalsze informacji dotyczące programu „Integracja poprzez sport” („Integration durch Sport“) Niemieckiego Związku Olimpijskiego znajdują Państwo pod adresem www.integration-durch-sport.de.

RADA

Wiele stowarzyszeń, związków i grup wsparcia pomaga rodzinom. Paleta możliwości pomocy jest różnorodna, np. w razie problemów z dziećmi, w chorobie lub jeżeli konieczna jest zwykła pomoc w dniu codziennym. Proszę zasięgnąć informacji, jakie działają u Państwa organizacje.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- urząd ds. obywatelskich/punkt informacyjny dla obywateli
- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów

Internet:

- www.vereinsverzeichnis.eu
- www.verbandsforum.de

2. Organizacje imigranckie

W Niemczech istnieje szereg organizacji zrzeszających osoby pochodzące z innych krajów. Większość organizacji imigranckich angażuje się na poziomie lokalnym, a ich członkowie pracują społecznie. Prócz tego są w całym kraju organizacje centralne. Wiele z nich – małych i dużych, lokalnych i krajowych – koncentruje się na integracji imigrantów. Ważny wkład wnoszą tu stowarzyszenia rodziców, w których rodzice pochodzący z innych krajów angażują się w edukację swoich dzieci.

Członkowie tych organizacji sami najczęściej mają doświadczenia imigranckie, co im pozwala lepiej pomagać nowo przybyłym do Niemiec w ich aklimatyzacji.

Tak jak zróżnicowani są sami imigranci, takie też są ich organizacje. Istnieją np.:

- stowarzyszenia rekreacyjne i sportowe,
- stowarzyszenia kulturalne,
- stowarzyszenia i wspólnoty religijne,
- stowarzyszenia robotnicze,
- stowarzyszenia polityczne,
- organizacje studenckie,
- związki przedsiębiorców,
- stowarzyszenia rodziców.

Organizacje imigranckie posiadają często szeroką ofertę, jak np.:

- służba translatorska,
- doradztwo,
- imprezy,
- kursy i zajęcia doksztalające,
- oferty w zakresie edukacji, przykładowo pomoc w zadaniach domowych dla dzieci,
- edukacja rodziców,
- projekty integracyjne.

Reprezentują one ponadto interesy swoich członków. Coraz częściej stają się liczącymi się partnerami w dialogu z politykami, przedsiębiorcami i przedstawicielami administracji rządowej.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- biura lokalnych organizacji imigranckich
- pełnomocnik ds. integracji w gminie lub komunalne biuro ds. migracji
- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów

Internet:

- Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców:
www.bamf.de/migrantenorganisationen
- Federalne Ministerstwo ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży:
www.migrantinnenforum.de
- Federalna Wspólnota Robocza Związków Imigrantów:
www.bagiv.de
- Niemiecki Parytetowy Związek Socjalny (Deutscher Paritätischer Wohlfahrtsverband – Gesamtverband e. V.): **www.migration.paritaet.org**, pozycja menu „Migrantenorganisationen”

XIII. Życie w Niemczech

1. Porządek polityczny i prawny

Ustawa Zasadnicza jest konstytucją Republiki Federalnej Niemiec. Stanowi ona najważniejszą prawną podstawę koegzystencji w Niemczech.

Prawa zasadnicze

Prawa podstawowe gwarantowane są jednostkom wobec państwa w artykułach od 1 do 19 Ustawy Zasadniczej. Szczególnie istotnymi prawami podstawowymi są:

- ochrona godności ludzkiej,
- prawo do życia i nienaruszalności cielesnej,
- równość wszystkich wobec prawa,
- swoboda wyznania,
- wolność przekonań,
- wolność zgromadzeń,
- wolność wyboru zawodu,
- gwarancja własności i prawa dziedziczenia,
- wolność prasy.

Najważniejsze zasady, na podstawie których skonstruowany jest system polityczny Republiki Federalnej Niemiec, określa artykuł 20:

- państwo federalne
- demokracja
- państwo prawa,
- państwo socjalne

Państwo federalne

Niemcy są państwem federalnym, składającym się z 16 krajów związkowych:

- Badenia-Wirtembergia,
- Bawaria,
- Berlin,
- Brandenburgia,
- Brema,
- Hamburg,
- Hesja,
- Meklemburgia-Pomorze Przednie,
- Dolna Saksonia,
- Nadrenia Północna-Westfalia,
- Nadrenia-Palatynat,
- Saara,
- Saksonia,
- Saksonia-Anhalt,
- Szlezwik-Holsztyn,
- Turyngia.

Demokracja

Niemcy są państwem demokratycznym, co oznacza, że wszelka władza pochodzi od narodu. Naród sprawuje ją poprzez:

- wybory
- głosowanie,
- organy ustawodawcze (parlament),
- organy władzy wykonawczej (rząd i administracja),
- organy wymiaru sprawiedliwości (sądy).

Parlament Federalny (Bundestag) to zgromadzenie wybranych przedstawicieli narodu.

Państwo socjalne

Niemcy są państwem socjalnym. Oznacza to, że zasadniczo każda obywatelka i każdy obywatel powinien dzięki pracy zapewnić sobie utrzymanie. Państwo pomaga jednak ludziom, którzy nie są w stanie – bądź są, ale tylko w stopniu ograniczonym – własnymi siłami zapewnić sobie podstawy egzystencji. Wyrównuje krzywdy. Istnieje cały szereg państwowych świadczeń społecznych. Do najważniejszych należą ustawowe ubezpieczenia społeczne i zasiłek dla bezrobotnych II (zobacz rozdział X „Banki i ubezpieczenia”), a także dodatek na dziecko (zobacz rozdział VII: „Dzieci i rodzina”).

Tutaj można otrzymać informacje

Internet:

- Federalna Centrala Kształcenia Obywatelskiego: www.bpb.de

Materiały informacyjne:

- Federalna Centrala Kształcenia Obywatelskiego (dostępne za pośrednictwem: www.bpb.de, pozycja menu „Shop”)

2. Partie i zaangażowanie polityczne

Partie

Każda obywatelka i każdy obywatel ma w Niemczech możliwość brania udziału w życiu politycznym oraz wpływania na politykę na poziomie lokalnym, krajowym i federalnym. Jedną z ważnych możliwości w tym zakresie jest udział w grupach interesów, inicjatywach obywatelskich, związkach zawodowych i partiach.

Partie wystawiają kandydatów do wyborów lokalnych przedstawicielstw i parlamentów na poziomie krajowym, federalnym i unijnym. Są to m.in.:

- rady gminne i miejskie,
- parlament krajowy,
- Parlament Federalny,
- Parlament Europejski.

Partie polityczne w Niemczech mają różną pozycję i różne programy polityczne. Na stronach internetowych partii można uzyskać informacje o ich stanowiskach w poszczególnych kwestiach.

Wybory

Wybory w Niemczech są powszechne, bezpośrednie, wolne, równe i tajne. Co to oznacza?

- **Powszechne:** Wszystkie obywatelki i wszyscy obywatele Niemiec mogą wybierać i być wybierani, jeżeli ukończyli 18 lat.
- **Bezpośrednie:** Naród wybiera posłów bezpośrednio lub w systemie list partyjnych, a nie pośrednio poprzez elektorów.
- **Wolne:** Nikt nie może wywierać nacisku na wyborcę, aby wybrał określoną kandydatkę lub kandydata. Nie ma obowiązku udziału w wyborach.
- **Równe:** Każdy głos liczy się tak samo.
- **Tajne:** Pozostaje tajemnicą, jak poszczególni wyborcy głosowali. Ogłoszony zostaje tylko wynik ogólny.

Jeżeli posiada się obywatelstwo niemieckie, można brać udział we wszystkich wyborach. Jeżeli mieszka się w Niemczech dłużej niż trzy miesiące jako obywatel innego państwa członkowskiego UE, możliwe jest wzięcie udziału w wyborach gminnych i miejskich oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego.

Wybór do Parlament Federalnego i do większości parlamentów krajowych ma następujący przebieg. Każdy wyborca ma dwa głosy: pierwszy i drugi głos. Pierwszy głos wyborca oddaje na kandydata ze swojego okręgu wyborczego (wybór większościowy). Drugi głos oddaje na listę partii (wybór proporcjonalny). Drugi głos jest ważniejszy, ponieważ decyduje o podziale miejsc w parlamentach. Wybory do przedstawicielstw gminnych są uregulowane w ustawie kraju związkowego. Ich regulacje mogą być rozmaite, bazują one jednak na podstawowych zasadach: powszechnych, bezpośrednich, wolnych, równych, tajnych wyborów.

3. Rady i doradcy ds. integracji

Prawie w każdej gminie są rady i doradcy ds. integracji – w niektórych gminach określane jako rady/doradcy ds. cudzoziemców lub doradztwo migracyjne. Reprezentują interesy imigrantów, doradzają radzie gminnej czy miejskiej we wszystkich kwestiach dotyczących imigrantów oraz w kwestiach integracji. w wielu gminach mają prawo głosu oraz prawo zgłaszania wniosków.

Prócz tego pomagają oni imigrantom we wszystkich istotnych sprawach, np. bytowych, kulturowych oraz w kwestiach prawnych związanych z azylem.

Rady i doradcy ds. integracji wybierani są z reguły przez wszystkich imigrantów gminy.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- lokalne biuro rady/doradcy ds. integracji
- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów
- służby migracyjne dla młodzieży

Internet:

- Rada Federalna ds. Integracji i Imigracji:
www.bundesintegrationsrat.de

4. Religia

Konstytucja gwarantuje w Niemczech każdemu człowiekowi swobodę wyznania. Wolny wybór religii, wspólne z innymi jej praktykowanie, ale także niedokonywanie wyboru religii – wszystko to mieści się w ramach wolności religijnej. Zasadniczą treścią swobody religijnej jest równe traktowanie wszystkich religii. Stąd, zgodnie z Ustawą Zasadniczą nie ma żadnego kościoła państwowego. Państwo ma zachowywać się względem religii neutralnie, nie może żadnej religii wyróżniać ani dyskryminować. Między państwem a wspólnotami religijnymi istnieje jednak partnerska współpraca.

Większość ludzi w Niemczech jest wyznania chrześcijańskiego: około 24 milionów mieszkańców Niemiec przynależy do kościoła katolickiego, prawie tyle samo do kościoła ewangelickiego. Częścią społeczeństwa niemieckiego są także prawosławni, muzułmanie, żydzi i buddyści. Licząca około 4 milionów osób społeczność muzułmańska stanowi trzecią co do wielkości wspólnotę wyznaniową w kraju.

Ustawy o niedzieli i świętach uwzględniają chrześcijańskie dni świąteczne, np. Boże Narodzenie czy Wielkanoc. w święta innych religii istnieje w niektórych krajach związkowych możliwość zwolnienia dzieci z lekcji szkolnych.

Rodzice mogą decydować, czy dziecko ma uczestniczyć w lekcjach religii w szkole. Z reguły oferowana jest w szkołach katecheza religii ewangelic-

kiej i katolickiej, w zależności od zapotrzebowania mogą odbywać się lekcje religii prawosławnej lub żydowskiej, w większości zachodnich krajów związkowych próbuje się w szkołach pilotażowo wprowadzić lekcje religii muzułmańskiej w języku niemieckim, w niektórych z pozostałych krajów związkowych również planuje się wprowadzić takie lekcje.

RADA

Proszę zapytać nauczyciela dziecka o regulacje i ofertę lekcji religii w jego szkole.

Tutaj można otrzymać informacje

Na miejscu:

- Doradztwo migracyjne dla dorosłych imigrantów
- kościoły wspólnot religijnych

Internet:

- Kościół Ewangelicki w Niemczech: www.ekd.de
- Kościół Katolicki w Niemczech: www.katholisch.de
- Kościół Prawosławny w Niemczech: www.kokid.de
- Centralna Rada Żydów w Niemczech: www.zentralratdjuden.de
- Turecko-Islamska Unia Instytutów Religii stow. zarej. (DITIB): www.ditib.de
- Związek Islamskich Centrów Kultury stow. zarej. (VIKZ): www.vikz.de
- Alewicka Gmina Niemiec stow. zarej. (AABF): www.aabk.info
- Rada Centralna Muzułmanów w Niemczech stow. zarej. (ZMD): www.islam.de
- Niemiecka Konferencja Islamu (DIK): www.deutsche-islam-konferenz.de

Indeks

Agencja Pracy:	15, 16, 39, 41, 42, 43, 45, 65, 78, 79, 80, 82, 83, 93, 103, 104
Agencja Pracy:	30, 31, 36, 38, 39, 40, 42,
.....	43, 67, 79, 82, 83, 102, 103, 104

Centrum informacyjne ds. zatrudnienia (Berufsinformationszentrum BIZ):	39
Certyfikat ukończenia kursu integracyjnego:	14
Choroba:	11, 34, 46, 47, 84, 87, 89, 91, 96, 97, 99, 101, 113
Ciąża:	19, 58, 59, 60, 61
Czas pracy:	46
Czynsz:	51, 53, 54, 55, 56, 57, 94

Dalsze doskonalenie zawodowe:	43, 83	
Dodatek na dziecko:	65, 66, 67, 118	
Dodatkowe zabezpieczenie na starość:	99	
Dokument pobytowy (Aufenthaltserlaubnis):	24, 26, 27, 31, 63, 66	
Doradztwo dla dłużników:	95	
Doradztwo ds. narkomanii:	91	
Doradztwo ds. uzależnień:	91	
Doradztwo migracyjne: 1, 11, 15, 16, 18, 19, 20, 23, 28, 29, 32, 35, 38, 42, 43,	45, 67, 69, 73, 77, 78, 79, 82, 83, 95, 99, 103, 104, 111, 115, 121, 122	
Doradztwo migracyjne:	23, 28, 29, 32, 35, 38, 42, 43, 45, 67, 69, 73, 77, 78,	79, 82, 83, 95, 99, 103, 104, 111, 114, 115, 121, 122
Doradztwo ws. AIDS:	90	
doradztwo, Doradztwo ws. AIDS:	90	
Poradnictwo zawodowe:	39, 78, 79	
Doradztwo ds. wychowawczych:	69	
Doskonalenie zawodowe:	36, 43, 83, 102	

Kasy rodzinne:	65, 66, 67
Konto oszczędnościowo-rozliczeniowe:	94, 95
Kredyt:	94, 95
Kurs integracyjny:	12, 13, 14, 15, 19, 22, 27, 28
ze zwalczaniem analfabetyzmu:	14
dla rodziców:	14, 15

Kursy wyrównawcze:	14
dla kobiet:	14
dla młodzieży:	14
Kurs intensywny:	14
Kurs intensywny:	14
Kurs językowy:	12, 14
dla celów zawodowych:	16
dla dzieci i młodzieży:	17
Kurs orientacyjny:	12, 13, 14
Kursy alfabetyzacji:	14
Kursy integracyjne dla kobiet:	14
Kursy integracyjne dla młodzieży:	15
Kursy integracyjne dla rodziców:	14
Lekcja religii:	121, 122
Łączenie rodzin:	10, 11
Matura:	75
Nadanie obywatelstwa:	22, 24, 32, 33, 35
Nagły przypadek:	85, 128
Niebieska Karta UE:	26, 30, 31
Niepełnosprawność:	11, 34, 47, 75, 92, 93, 97
Obywatel UE:	24, 25, 27
Obywatelstwo:	10, 24, 26, 33, 34, 37, 120
Ochrona konsumentów:	23, 106, 111
Ochrona macierzyństwa:	58, 60, 61
Ochrona przed wypowiedzeniem (Kündigungsschutz):	47
Oferty wyrównywania nauki języka niemieckiego:	76, 77
Opieka nad dzieckiem:	64, 68, 69
Organizacja imigrancka:	78, 114, 115
Państwowe stypendium socjalne dla studentów (BAföG):	81, 82
Partie:	119
Podatki:	36, 48, 64
Poszukiwanie mieszkania:	50
Poszukiwanie pracy:	14, 36, 40
Pośrednictwo pracy:	39
Późni przesiedleńcy:	1, 24, 26, 39, 80
Prawo pobytu:	22, 24, 26, 27, 29, 33, 34

Prawo pracy:	36, 46, 47, 58
Profilaktyka:	84, 98
zdrowotne	87, 99
Programm ESF-BAMF:	16, 17
Przedszkola:	68
Przemeldowanie:	52, 53
Przeprowadzka:	52, 53
Rada ds. Integracji:	120, 121
Rekrutacja:	41, 42
Renta:	48, 93, 96, 97, 98
Rodzaje szkół:	72, 73, 74
Samozatrudnienie:	36, 44
Służby migracyjne dla młodzieży:	11, 15, 16, 21, 22, 23, 29, 32, 35, 38, 42, 67, 77, 78, 79, 82, 121
Studia wyższe:	75, 80
Studia:	14, 17, 30, 43, 72, 75, 78, 80, 81, 82
Swoboda poruszania się:	24, 27, 44
Szkoła:	1, 12, 17, 19, 21, 39, 66, 68, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 83, 102, 121, 122
Test wiedzy obywatelskiej:	34, 35
Ubezpieczenie od bezrobocia:	48, 102
Ubezpieczenie od wypadków:	96, 102
Ubezpieczenie pielęgnacyjne:	48, 103
Ubezpieczenie rentowo-emerytalne:	48, 95, 98, 99, 100
Ubezpieczenie społeczne:	96, 97, 118
Ubezpieczenie zdrowotne/Kasa Chorych:	19, 46, 48, 84, 85, 86, 87, 96, 99, 100, 101
Ubezpieczenie:	52, 85, 94, 98, 101, 105, 106, 107, 118
od bezrobocia	48, 102
zdrowotne:	19, 46, 48, 84, 85, 86, 87, 96, 99, 100, 101
pielęgnacyjne	48, 101
rentowe	48, 93, 96, 97, 98
osób i rzeczy	105
społeczne	96, 97, 118
od wypadków	96, 102
Umowa najmu:	54, 55, 56
Uniwersytety ludowe:	12, 83
Urlop rodzicielski:	47, 58, 62, 64, 65

Urlop:	46
Urząd ds. mieszkaniowych:	23, 50, 52, 53, 54, 56
Urząd ds. zdrowia:	60, 90
Urząd skarbowy:	48
Ustawa o pobycie:	44
Ustawa Zasadnicza:	33, 116, 121
Uznawanie:	36, 37, 38, 39, 43, 82
Wiza:	8, 26, 30, 31
Wjazd:	8, 9, 10, 11, 24, 26, 30, 31
Wspieranie edukacji:	81
Wybory:	118, 120
Wykształcenie: 12, 14, 17, 19, 21, 27, 37, 39, 42, 43, 62, 65, 72, 75, 78, 79, 81, 83	
Zakładanie działalności gospodarczej:	43, 44, 45
Zakupy:	12, 23, 106, 107
Zasiłek chorobowy:	99
Zasiłek dla bezrobotnych (ALG i + II):	33, 64, 66, 102, 103, 118
Zasiłek dla opiekunów:	62, 64, 65
Zasiłek mieszkaniowy:	53, 66
Zasiłek na dziecko:	64, 65, 66, 67
Zasiłek wychowawczy:	62, 63, 64, 65, 66
Zaświadczenie uprawniające do mieszkania socjalnego:	53
Zdrowotne środki zapobiegawcze:	87, 99
Zezwolenie na osiedlenie się (Niederlassungserlaubnis): 26, 27, 28, 31, 63, 66	
Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego - UE (Erlaubnis zum Daueraufenthalt - EU):	26, 28

W nagłym wypadku

Czasem wszystko dzieje się błyskawicznie. Wtedy potrzebna jest natychmiastowa pomoc. z tego względu należy znać następujące numery telefonów. Pod tymi numerami w nagłych wypadkach otrzymają Państwo pomoc.

Przegląd najważniejszych numerów telefonów

Dyżur lekarski: 112

Tutaj otrzymają Państwo natychmiastową pomoc, jeżeli ktoś będzie ciężko chory lub ranny.

Straż pożarna: 112

Jeżeli pali się u Państwa lub widoczny jest pożar w innym budynku, należy natychmiast zadzwonić na ten numer.

Policja: 110

Stali się Państwo ofiarą przestępstwa lub byli jego świadkiem? Proszę natychmiast zadzwonić na policję! Funkcjonariuszom policji można zaufać.

Telefon zaufania: 0800 1110111 lub 0800 1110222

Są Państwo zrozpaczeni i nie wiedzą, co dalej? Pracownicy telefonu zaufania chętnie udzielą porady – jeżeli Państwo chcą, mogą pozostać anonimowi.

RADA

Wszystkie telefony alarmowe są bezpłatne i dostępne całą dobę. Proszę się nie obawiać i dzwonić!

Impressum

Wydawca

Federalne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Alt-Moabit 101 D, 10559 Berlin
od maja 2015 r.: Alt-Moabit 140, 10557 Berlin

Redakcja

Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców
Referat „Steuerung und Qualitätssicherung der Projektarbeit,
Integration durch Sport” (Sterowanie i zabezpieczenie jakościowe projektu, integracja przez sport)
90343 Nürnberg

Stan

sierpień 2014 r.

Druk

Bonifatius GmbH Druck-Buch-Verlag, Paderborn
5-te, aktualizowane wydanie

Projekt i przygotowanie

MediaCompany – Agentur für Kommunikation GmbH, Berlin

Pochodzenie zdjęć

Karta tytułowa: © BMI, S. 2, 9: © Pavel Losevsky/fotolia.com; S. 4, 13, 18: © Katy Otto;
S. 4, 25, : © Marion Vogel; S. 4, 36: © endostock/fotolia.com; S. 4, 51: © iStockphoto.com/m-1975;
S. 2-3, 59: © iStockphoto.com/monkeybusinessimages; S. 4, 72: © contrastwerkstatt/ fotolia.com; S.
4, 84: © Mast/fotolia.com; S. 95: © iStockphoto.com/basht; S. 4, 107: © iStockphoto.com/aloha-17;
S. 3, 112: © Marion Vogel

Niniejsza broszura jest bezpłatna i dostępna w różnych wersjach językowych. Można ją zamówić pod adresem

Publikationsversand der Bundesregierung

Postfach 48 10 09, 18132 Rostock

Tel.: +49 30 18 272 272-1

Faks: +49 30 1810 272 272-1

E-mail: Publikationen@bundesregierung.de

Internet: www.bmi.bund.de

Numer produktu: BMI06319

Dane osobowe podane celem przesłania publikacji zostaną usunięte po jej skutecznym dostarczeniu.

Wskazówka

Zmiany przepisów prawnych, adresów i numerów telefonu mogą negatywnie wpłynąć na aktualność niniejszej broszury, a nawet uczynić ją częściowo nieaktualną.

Dlatego w ważnych sprawach proszę zawsze zasięgać informacji na miejscu.

www.bmi.bund.de
www.bamf.de